

Samrådsförslag 2025-12-15

Översiktsplan 2035 för Knivsta kommun

Med utblick till år 2050

Knivsta
kommun

Innehållsförteckning

Del 1. Inledning		Del 2. Utvecklingsinriktning		Del 3. Mark- och vattenanvändning	
Inledning	6	Utvecklingsinriktning	18	Mark- och vattenanvändningskarta	22
Vad är en översiktsplan?	6	Framtidsbild 2035	18	Teckenförklaring	23
Bakgrund och beslut	6	Strategier	19		
Processen	7	Utvecklingsinriktningskartan	20	Tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd	24
Läsanvisningar	8			Bostadsbebyggelse	24
Förklaring av ord och begrepp	9			Transport och mobilitet	25
				Näringsliv och service	28
Knivsta kommuns vision och hållbarhetslöften	10			Friluftsliv och rekreation	28
Knivsta kommuns vision	10			Natur- och kulturmiljö	30
Knivsta kommuns hållbarhetslöften	10			Teknisk försörjning	32
				Klimatanpassning, hälsa och säkerhet	32
Globala, nationella och regionala ramverk	12				
Agenda 2030	12			Landsbygden	33
Barnkonventionen	13			Bostadsbebyggelse	33
Sveriges miljömål	14			Transport och mobilitet	34
Regional utvecklingsstrategi för region	15			Näringsliv och service	35
Uppsala				Friluftsliv och rekreation	36
Delregionala utvecklingsplanen för Arlanda	16			Natur- och kulturmiljö	37
				Teknisk försörjning	38
				Klimatanpassning, hälsa och säkerhet	38

Del 4. Intressen och värden

Bebyggelse och befolkning	40	Natur- och kulturmiljö	54	Teknisk försörjning	70
Demografi	40	Grönstruktur	54	Fjärrvärme	70
Bostadsförsörjning	41	Särskilt värdefulla naturområden och spridningssamband	54	Elförsörjning	70
Riktlinjer för bebyggelse	42	Blåstruktur	56	Fiber och bredband	70
		Intressekarta grönstruktur	57	Avfallshantering	70
Transport och mobilitet	44	Intressekarta blåstruktur	58	Vatten och avlopp	71
Hållbart transportsystem	44	Kulturmiljövärden	59	Riktlinjer för teknisk försörjning	73
Gods- och leveranstransporter	44	Lagstadgade kulturmiljövärden	59	Intressekarta tekniska försörjning	75
Väginfrastruktur	44	Kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljöer	60		
Kollektivtrafik	45	Kulturliv	62	Klimat, hälsa och säkerhet	76
Gång- och cykeltrafik	45	Riktlinjer för natur- och kulturmiljö	63	Klimatanpassning	76
Riktlinjer	46	Intressekarta kulturmiljö	65	Hälsa och säkerhet	77
Intressekarta transport och mobilitet	47			Riktlinjer för klimat, hälsa och säkerhet	79
				Intressekarta klimat, hälsa, säkerhet	81
Näringsliv och service	48	Friluftsliv och rekreation	66	Riskintressen	82
Lokal och regional arbetsmarknad	48	Friluftsliv och rekreation	66	Naturmiljö	82
Offentlig och kommersiell service	49	Anläggningar för idrott och rörelse	67	Kulturmiljö	86
Skola och förskola	49	Riktlinjer för friluftsliv och rekreation	68	Friluftsliv	88
Besöksnäring	49	Intressekarta friluftsliv och rekreation	69	Yrkesfiske	88
Areella näringar	50			Kommunikationer	89
Riktlinjer	51			Totalförsvaret	90
Intressekarta jordbrukslandskap	53			Intressekarta riksintressen	91

Del 1. Inledning

I denna del beskrivs upplägget och processen med att ta fram en översiktsplan samt koppling till mål, strategier och planer.

Inledning

Knivsta kommuns förslag på ny översiktsplan sträcker sig till år 2035, med utblick till år 2050.

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är en strategisk plan som beskriver kommunens viljeriktning avseende mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt. I översiktsplanen ska avvägningar göras mellan olika intressen för att nå en god samhällsutveckling.

Bakgrund och beslut

År 2022 tog samhällsutvecklingsnämnden beslut att på börja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för Knivsta kommun. Vidare togs ett projektdirektiv fram som syftade till att tydliggöra projektets ramar gällande tid, syfte och innehåll.

Figuren visar på översiktsplanens relation till andra steg inom den kommunala planeringsprocessen. Figur: Knivsta kommun

Processen

Processen med att ta fram en översiktsplan är reglerad i plan- och bygglagen (2010:900) och sätter ramverket kring bland annat dialog och krav på innehåll. Aktuellt planeringsunderlag ska sammanställas och planförslaget ska miljöbedömas enligt miljöbalken (1998:808).

Dialog ska ske vid minst två tillfällen, nämligen under samråd och under granskning. Till samrådet ska ett planförslag tas fram och tillfälle att lämna synpunkter ska ges. Samrådsförslaget ska sedan revideras och gå ut på granskning, där det finns ytterligare en möjlighet att lämna synpunkter.

Efter granskningen bearbetas förslaget ytterligare för att sedan gå till beslut om antagande i kommunfullmäktige och därefter vinna laga kraft. Efter antaganden och innan översiktsplanen vinner laga kraft finns en period där det är möjligt att överklaga processen med att ta fram översiktsplanen.

Samhällsbyggnadskontoret är ansvariga för framtagandet av översiktsplanen, och beslut om samråd och beslut om granskning tas av samhällsutvecklingsnämnden.

Här nedan redovisas några av de steg som har genomförts och de steg som kvarstår i processen med att ta fram en ny översiktsplan för Knivsta kommun.

Tidig dialog: Under år 2023 genomfördes en tidig dialog. Fem platser besöktes och dialog fördes kring tankar och idéer om Knivsta kommuns utveckling. Det inkomna materialet sammanställdes och har använts som underlag i framtagandet av förslaget till ny översiktsplan.

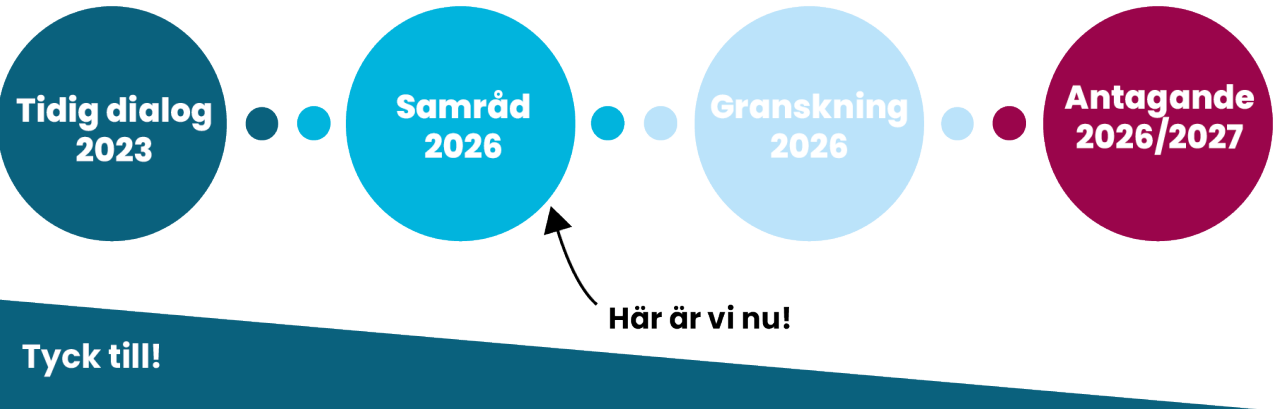
Framtidsbild: År 2025 togs beslut av samhällsutvecklingsnämnden om en framtidsbild till översiktsplanen.

Samråd: I början av år 2026 är förslaget till översiktsplan på samråd. Inkomna synpunkter ska sammanfattas och kommenteras i en samrådsredogörelse.

Granskning: Granskningen sker preliminärt under hösten år 2026. Under granskningen ska synpunkter inhämtas på det reviderade planförslaget. Inkomna synpunkter sammanfattas och kommenteras i ett granskningsutlåtande.

Antagande: Antagande sker preliminärt vid årskiftet 2026/2027

Laga kraft: Översiktsplanen börjar gälla när beslutet vunnit laga kraft.

Tyck till! Här är vi nu!

Planprocessen från tidig dialog till antagande. Bild: Knivsta kommun

Läsanvisningar

Översiktsplanen bygger på Boverkets ÖP-modell och innefattar tre huvudsakliga delar; utvecklingsinriktning, mark- och vattenanvändning samt beskrivning av riksintressen och intressen i övrigt. Vidare består översiktsplanen av två bilagor, en som redogör för vilket planeringsunderlag som har använts i framtagandet av planen och en miljökonsekvensbeskrivning av planförslaget.

Del 1. Inledning

Inledningen redogör för vad en översiktsplan är för typ av dokument samt hur processen med att ta fram den ser ut.

Del 2. Utvecklingsinriktning

Utvecklingsinriktningen består av en framtidsbild som redogör för den vision kommunen har för Knivsta år 2035 med utblick till år 2050. Framtidsbilden följs av ett antal strategier som syftar till att binda samman framtidsbilden med utvecklingsförslaget och framtagna riktlinjer.

Vidare redogörs det för en utvecklingsinriktningskarta som på en

övergripande nivå beskriver den tänkta utvecklingen i kommunen.

Utvecklingsinriktningskartan står till grund för mark- och vattenanvändningskartan som beskriver förslaget på mark- och vattenanvändning.

Del 3. Mark- och vattenanvändning

I denna del beskrivs mark- och vattenanvändningen i Knivsta kommun år 2035 med utblick till år 2050. I text beskrivs utvecklingen i tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd, och landsbygden. Texten utgår från olika teman och beskriver utvecklingen utifrån dem, exempelvis näringsliv och service samt natur- och kulturmiljö. Vidare redogörs mark- och vattenanvändningen i Knivsta kommun på en övergripande nivå i en karta.

Del 4. Intressen och värden

I denna del beskrivs riksintressen, intressen och värden i övrigt. Avsnittet är tematiskt uppdelat, varje tema redovisas som ett intresse. Vidare redovisas riktlinjer för varje tema, riktlinjer som behöver beaktas vidare. Avsnittet avslutas med en karta över samtliga riksintressen förutom riksintresset för totalförsvaret.

Bilaga 1 Planeringsunderlag

I bilaga 1 redogörs det för vilket planeringsunderlag som använts i framtagandet av översiktsplanen.

Bilaga 2

Miljökonsekvensbeskrivning

I bilaga 2 redogörs det för vilka miljökonsekvenser planförslaget innebär.

Skyt som visar vägen till Hönsgårde och Broborg. Foto: Knivsta kommun

Förklaring av ord och begrepp

100-års regn – Ett extremt regn med återkomsttid på 100 år, som uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år.

Allmänna intressen – Värden som anses som intressanta och viktiga för allmänheten, exempelvis transporter, natur- och kulturmiljö samt bostäder.

Blåstruktur – Nätverket av alla synliga och dolda vattenytor inom ett geografiskt område, inklusive sjöar, vattendrag, hav, grundvatten och avrinningsområden, som utgör viktiga stråk för biologisk mångfald och ekologiska processer, samt bidrar till ekosystemtjänster och människors välbefinnande.

Detaljplan – Ett juridiskt bindande dokument som reglerar hur mark och vatten får användas inom ett avgränsat område, och den styr även hur bebyggelsen ska utformas. Den består av en plankarta och en planbeskrivning, och talar om vad som är tillåtet att bygga, till exempel byggnadshöjd.

Ekosystemtjänster – De nyttor och produkter som naturen ger människan, såsom mat, vatten, luftrening, och möjligheter till rekreation. De delas in i fyra huvudkategorier: försörjande, reglerande, kulturella och stödjande.

Infrastruktursystem – Syftar främst på väginfrastruktur och teknisk infrastruktur som exempelvis vatten- och avlopp, dagvatten, fiber och energi.

Kulturmiljö – Miljö som är påverkad av människor, som bär spår av mänskliga liv och arbete genom tiderna, från enskilda byggnader och fornlämningar till hela bygder och landskap, och som vittnar om vår historia och kultur.

Naturmiljö – Ett naturområde, såsom skogar, ängar, bryn, åkerholmar som är avgörande för ekosystemtjänster som rent vatten, syre och biologisk mångfald, och som också bidrar till människors välbefinnande och möjliggör friluftsliv.

Nödvatten – Vattenförsörjning vid kris när den vanliga vattenförsörjningen inte är i bruk.

Redudans – Något som kan ersätta eller verka tillsammans med det befintliga, exempelvis väginfrastruktur vid kapacitetsbrist.

Reservvatten – Alternativ vattentillförsel som kan kopplas in vid exempelvis kapacitetsbrist eller leveransproblem.

Resiliens – Den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar, återhämta sig och fortsätta att utvecklas.

Tillgänglighet – Innebär att samhällets fysiska miljö, produkter, tjänster och information är utformade så att så många som möjligt kan använda dem på lika villkor.

Tätort – I Knivsta kommun finns det tre tätorter, Alsike, Edeby och Knivsta. Edeby inkluderar Vassunda. Tätort brukar beskrivas som en ort med över 200 invånare med husen placerade inte mer än 200 meter från varandra.

Vatten och avlopp (VA) – Det finns enskilt och allmänt VA. Vattentjänsterna är spillvatten, dricksvatten och dagvatten. Med enskilt VA avses privata lösningar och med allmänt avses att Roslagsvatten/ Knivstavatten ansvarar för VA inom ett beslutat verksamhetsområde.

Knivsta kommuns vision och hållbarhetslöften

I detta avsnitt redovisas Knivsta kommuns vision och hållbarhetslöften som är en del av kommunens övergripande arbete med att nå de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

Knivsta kommuns vision 2040

En välmående, trygg och grön kommun i tillväxtstråket Stockholm - Uppsala. Samhällsgemenskapen är stark. Kommunens tätorter utvecklas hållbart och med robusthet, i samklang med en modern och livskraftig landsbygd.

En attraktiv kommun

I Knivsta är det nära till allt - till servicen, arbetsmarknaden, storstaden och världen. Närheten gör livspusslet lätt att lösa, på samma gång som möjligheterna att bo och verka här är

många. De gröna näringarna och jordbruket är en del av kommunens identitet.

En kommun med stort hjärta

Knivsta är en omtänksam kommun. Här känner vi tillit och och har förtroende för varandra. Knivsta är en välkomnande, öppen och inkluderande plats.

En kommun med driv

I Knivsta finns en kraft och en framtidstro. Kommunen har ett gott värdskap och en god service till ett växande näringsliv. I Knivsta drar vi fördel av vårt unika läge mitt i en expansiv region.

En aktiv kommun som främjar folkhälsa

I Knivsta finns gott om platser där människor kan mötas. Det är tryggt att röra sig utomhus både dagar och kvällar. Naturen finns nära, med skogar, sjöar och ängar runt hörnet. Folkhälsan är god och det finns många möjligheter till rörelse, upplevelser och rekreation.

En grön och hållbar kommun

Knivsta växer balanserat, i dialog och samverkan med Knivstaborna, och i samklang med naturen. Knivsta är ett samhälle som motverkar och hanterar klimatförändringar. Kommunen utvecklas med hänsyn till helheten och är ett robust samhälle, med goda förutsättningar att klara framtidens utmaningar.

Livboj med frost. Foto: Knivsta kommun

Knivsta kommuns hållbarhetslöften

Länsstyrelsen i Uppsala län erbjuder organisationer, myndigheter och företag i länet att teckna hållbarhetslöften inom olika områden. Knivsta kommun är en av de aktörer som har tecknat dessa hållbarhetslöften, efter beslut i kommunstyrelsen. Tecknandet är en del i Knivsta kommuns övergripande arbete med att nå de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

Varje hållbarhetslöfte har åtgärder kopplat till sig, de uppdateras kontinuerligt. Åtgärderna är framtagna efter dessa teman;

- Minskad klimatpåverkan
- Miljömässig hållbar samhällsutveckling
- Ekosystem och biologisk mångfald
- Vatten

Utblick över åkermark i Husby-Långhundra under hösten. Foto: Knivsta kommun

Globala, nationella och regionala ramverk

I detta avsnitt beskrivs Agenda 2030, Barnkonventionen, Sveriges miljömål, den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län samt den delregionala utvecklingsplanen för Arlanda.

Agenda 2030

Agenda 2030 antogs av Förenta nationerna (FN) år 2015 och redogör för vilka 17 mål, inkluderande delmål, som världen ska arbeta efter för att nå en hållbar global utveckling. Tillsammans syftar målen till att verka för en hållbar utveckling.

Knivsta kommuns översiktsplan kopplar an till FN:s 17 globala mål, varav vissa mål bedöms som särskilt relevanta, exempelvis hållbara städer och samhällen. I översiktsplanen har de globala hållbarhetsmålen brutits ner till framtidsbild, strategier och utpekanden i mark- och vattenanvändningskarta och riktlinjer.

Agenda 2030, de 17 globala målen. Bild: UNDP Sverige

Barnkonventionen

Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Som barn räknas varje människa under 18 år.

Sverige tog år 2018 beslut om lagen gällande Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197). Den 1 januari 2020 trädde lagen i kraft, och det innebär ett förtydligande om att beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser som rör barn. Barn ska få komma till tals och har rätt att dela sina åsikter.

I början av processen med att ta fram Knivsta kommuns översiktsplan genomfördes en tidig dialog där ibland en workshop med grundskolelever från Knivsta kommun. Skoleleverna fick samtala om hur de såg på Knivsta kommuns utveckling. Exempel på saker som eleverna lyfte under samtalet, och som har inarbetats i planen, är större fokus på grönområden och cykelinfrastruktur.

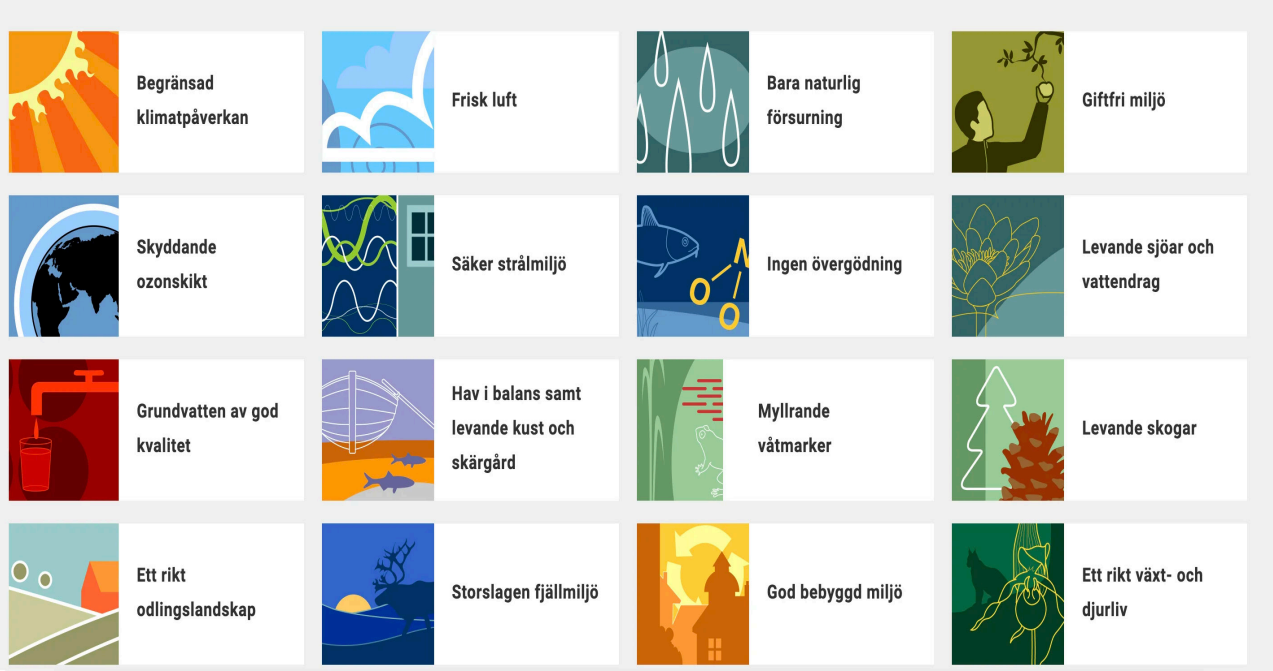
Förskoleklass i skog. Foto: Knivsta kommun

Sveriges miljömål

Sveriges miljömål beslutades av riksdagen år 1999. Miljömålen med sina preciseringar beskriver vad som är en god miljö i Sverige.

Det övergripande syftet med miljöarbetet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det finns 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Knivsta kommun berörs av flera miljömål däribland målen om en god bebyggd miljö och levande sjöar och vattendrag.

Sveriges 16 miljömål. Bild: Naturvårdsverket

Regional utvecklingsstrategi för region Uppsala (2021)

“Ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft”, så lyder visionen för Uppsala län beskriven i den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

Strategin fokuserar på tre huvudsakliga områden; en region för alla, en hållbart växande region och en nyskapande region. Dessa tre områden har definierats genom långsiktiga utvecklingsmål och åtaganden.

I översiktsplanen har samtliga utvecklingsmål brutits ner till framtidsbild, strategier och utpekanden i mark- och vattenanvändningskartan samt riktlinjer. Översiktsplanen redogör för bland annat en balanserad samhällsutveckling med hänsyn till trygga och attraktiva livsmiljöer för alla.

Översiktsplanen redogör även för ett dynamiskt näringsliv, stärkt utbud av service, konsekvenserna av klimatförändringarna och hanteringen av dessa.

Under år 2025 är en reviderad utvecklingsstrategi för region Uppsala under framtagande, denna kommer att inkorporeras in i översiktsplanen under processen.

Kraftledning vid Forsby. Foto: Knivsta kommun

Delregionala utvecklingsplanen för Arlanda (2023)

Den delregionala utvecklingsplanen syftar till att samordna Arlandaregionen i utvecklings- och tillväxtfrågor inom näringsliv, bostäder och transportinfrastruktur. Knivsta kommun utgör en del av Arlandaregionen och genom kommunen går flera viktiga transportsamband.

Den delregionala utvecklingsplanen uttrycker ambitionen att utveckla Ostkustbanan och bland annat Knivsta station för att öka kapaciteten och därmed tillgängligheten till Arlandaregionen. Även åtgärder längs E4 lyfts av planen för att öka tillgängligheten till Arlandaregionen, däribland trafikplats mellan Uppsala och Alsike.

Samarbetet inom Arlandaregionen inkluderar förutom Knivsta kommun, Sigtuna kommun, Upplands Väsby kommun, Vallentuna kommun och Swedavia.

Mejeriparken i Knivsta tätort med vårgrönka Foto: Knivsta kommun

Del 2. Utvecklingsinriktning

I denna del beskrivs den övergripande strategiska utvecklingen av Knivsta kommun och vilken riktning utvecklingen ska ske.

Högåsskolan i Knivsta tätort. Foto: Knivsta kommun

Utvecklingsinriktning

Utvecklingsinriktningen består av en framtidsbild med tillhörande strategier samt en karta som tillsammans visar hur Knivsta kommun ska utvecklas till år 2035 med utblick till 2050.

Framtidsbild 2035

År 2050 är Knivsta en välmående och trygg kommun i tillväxtstråket Stockholm Uppsala med utbyggd infrastruktur och goda livsmiljöer. Befolkningsutvecklingen är balanserad och kommunens tätorter har utvecklats i samklang med en modern och livskraftig landsbygd. Boendemiljöerna är trivsamma samt har utvecklats med lyhördhet till platsens förutsättningar och i linje med trädgårdsstadens principer om grönska och blandad bebyggelse.

I Knivsta kommun finns en mångfald av företag. Hela kommunen lever året om, tätort som landsbygd. Näringslivet är dynamiskt, skapar mervärden för samhället och möjligheten att verka, växa och etablera sig i Knivsta är god. De areella näringarna har

stärkts och bidrar till en mer självförsörjande kommun. Den offentliga och kommersiella servicen har utvecklats i stationsområden och andra strategiska platser. Det finns ett utbud av skolor, vård och omsorg som speglar invånarnas behov.

Knivsta centrum har en variation av bostäder, arbetsplatser och service samt utgör en viktig kollektivtrafikhud och bytespunkt mellan färdslag. Runt Alsike station finns en variation av bostäder och service samt bytespunkter mellan färdslag. I Knivsta kommun är kollektivtrafiken funktionell och möjligheten att pendla till arbete, skola och aktiviteter med både kollektivtrafik och bil är god. Trafikmiljön är säker och det finns ett utbyggt gång- och cykelvägnät som binder samman kommunen och skapar närhet samt bidrar till god folkhälsa.

Naturen är nära och det är gott om naturområden av olika karaktär, från skogs- och jordbrukslandskap till sjöar, stränder och parker. De olika naturområdena är sammanlänkade och bidrar till en livskraftig kommun där utveckling sker i samklang med naturen. Hänsyn tas till områden med naturvärden och kommunens vattenmiljöer har stärkts.

Knivsta kommun har ett rikt kultur-, förenings- och friluftsliv och det finns många möjligheter till rörelse, upplevelser och rekreation. Det finns gott om mötesplatser och allmänhetens tillgång till stränder och strövområden är god. Kulturmiljöer är en tillgång och bidrar till kommunens identitet. I Knivsta kommun har besöksnäringen och det rörliga friluftslivet styrts till platser som tål högre besöksstryck, medan känsligare områden värnas och bevaras.

Knivsta kommun är ett robust och säkert samhälle. Kommunen har goda förutsättningar att klara framtidens utmaningar genom att motverka och hantera klimatförändringarna. Ett gott samarbete mellan grannkommunerna bidrar till ökad tillgänglighet till kommunikationer, offentlig service och teknisk försörjning.

Strategier

Knivsta kommuns översiktsplan utgår från ett antal strategier. Strategierna visar hur framtidsbilden ska nås.

Attraktiva boendemiljöer

Skapa och utveckla attraktiva boendemiljöer, i tätort som på landsbygd, i samklang med sin omgivning. Planera för en blandad bebyggelse samt verka för god tillgång till kollektivtrafik, närnatur och kommersiell samt offentlig service.

Levande landsbygd

Verka för en levande landsbygd som utvecklas i samklang med sin omgivning. Stärk de areella näringarna och värna om landsbygdens kulturella, rekreativa och ekologiska värden.

Dynamiskt näringsliv

Möjliggör för ett flexibelt och dynamiskt näringsliv, anpassat till de lokala och regionala förutsättningarna. De areella näringarna ska värnas och ha möjlighet att utvecklas. Det ska vara enkelt att bedriva och utveckla företag.

Sammanlänkande transportsystem

Möjliggör ett enkelt, hållbart och effektivt resande där det går att röra sig till olika målpunkter oavsett färdmedel. Trafikmiljöerna ska vara trygga och säkra för samtliga trafikslag. Bytespunkter ska vara tillgängliga och bidra till en mer sammanlänkad kommun.

Värdefulla naturmiljöer

Värna om naturmiljöer och stärk ekosystemen genom att skapa livskraftiga populationer för djur, växter och svampar på land och i vatten. Bevara och tillskapa ytor för att säkerställa biologisk mångfald och spridningssamband.

Attraktiva rekreationsområden

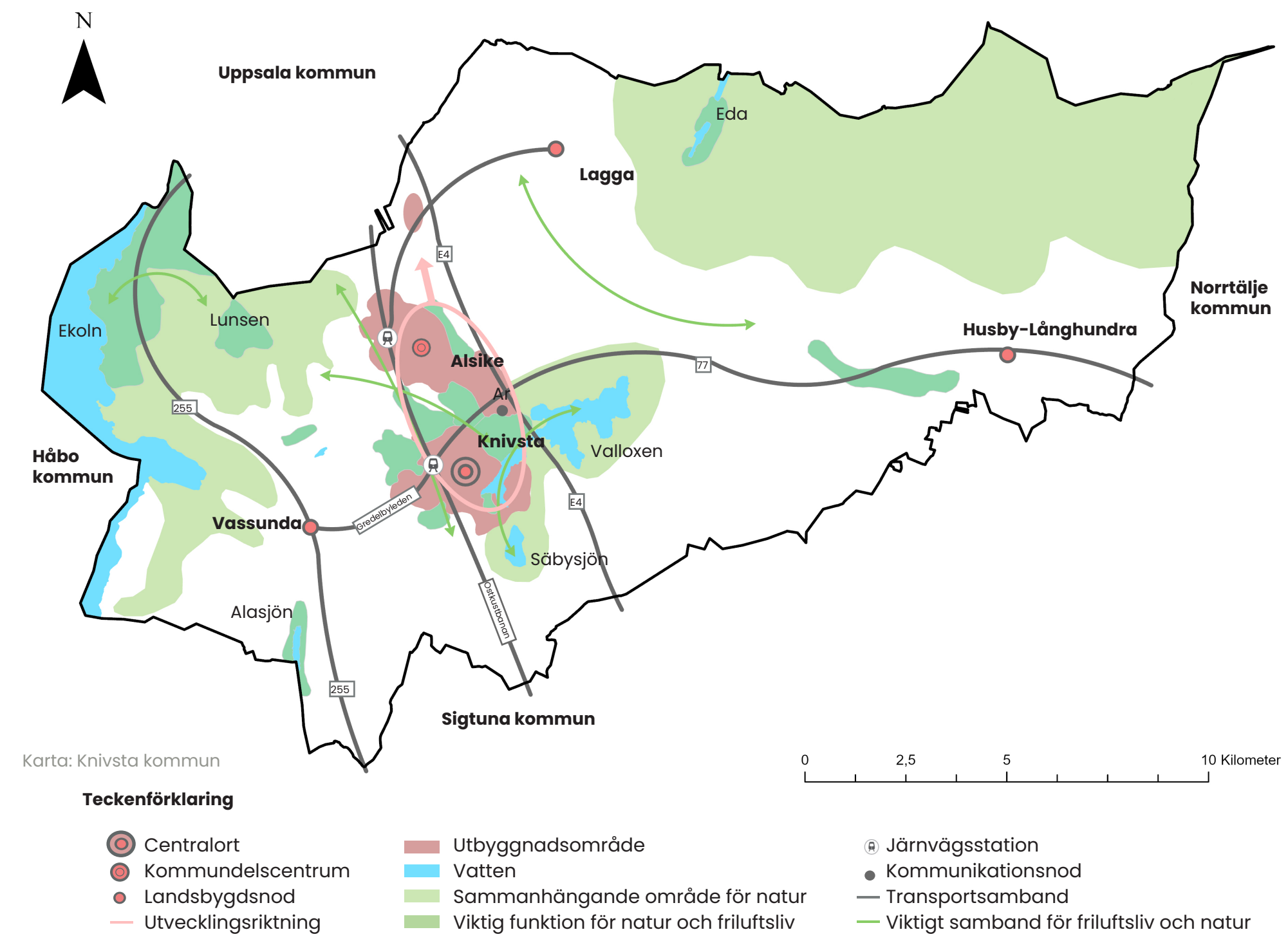
Utveckla målpunkter, platser och stråk som är tillgängliga, upplevs trygga och binder samman kommunen. Skapa välgestaltade miljöer där människor kan mötas. Miljöer som främjar gemenskap och bidrar till ökad folkhälsa och ett aktivt friluftsliv.

Klimatsäkert samhälle

Verka för ett robust, motståndskraftigt och klimatanpassat samhällsbyggande och infrastruktursystem.

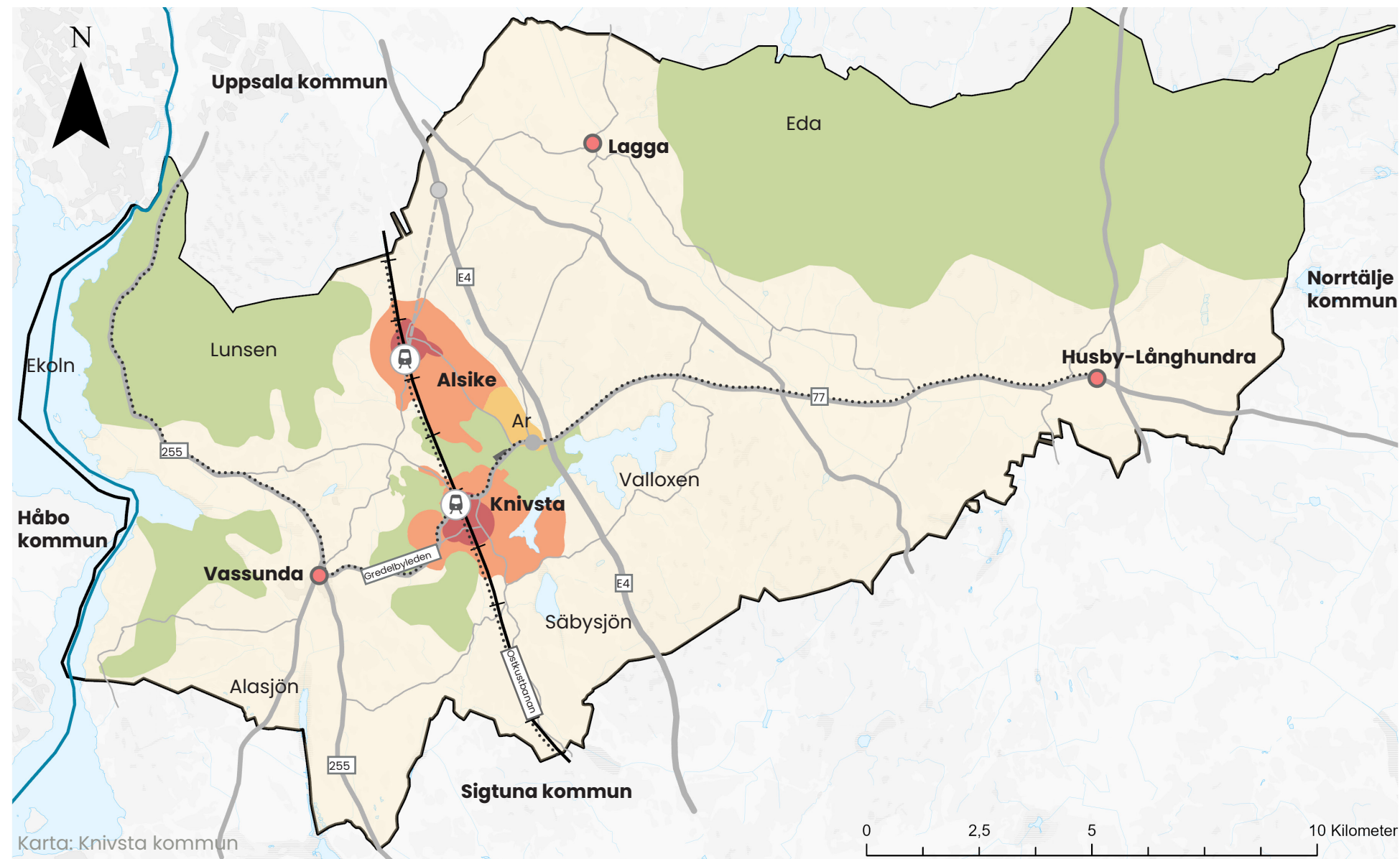
Förstoringsglas. Bild: Knivsta kommun

Del 3. Mark- och vattenanvändning

I denna del beskrivs mark- och vattenanvändningen i Knivsta kommun och hur Knivsta kommun ska utvecklas fram till år 2035 med utblick till år 2050.

Utblick över Knivsta stationshus. Foto: Knivsta kommun

Karta: Knivsta kommun

Teckenförklaring

Mångfunktionell bebyggelse	Landsbygd	Ostkustbanan	Kommunikationsnod
Sammanhängande bebyggelse	Landsbygdsnod	Väg	Järnvägsstation
Ar-verksamhetsområde	Vatten	Cykelstråk	Nordlig trafikplats
Teknisk försörjning	Natur	Väglänk	Farled

Teckenförklaring

I mark- och vattenanvändningskartan presenteras grunddragen för användningen av mark- och vattenområden i kommunen. Kartan är övergripande och visar inte exakta gränser. Här nedan beskrivs de olika användningarna i kartan på en övergripande nivå.

Mångfunktionell bebyggelse

Områden för mångfunktionell bebyggelse har en tätare bebyggelsestruktur med småstadskarakter. Mångfunktionell bebyggelse kan innehålla olika typer av användningar, exempelvis, bostäder, kontor, service och handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Kompletterande funktioner som grönområden, parker, trafik- och parkeringsytor ingår.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Områden för sammanhängande bostadsbebyggelse består huvudsakligen av bostäder. Lokala servicefunktioner kan förekomma samt andra användningar som exempelvis verksamheter. Kompletterande funktioner som grönområden, parker, trafik- och parkeringsytor ingår.

Underkategori: Ar – verksamhetsområde
Ar- verksamhetsområde är en samling av flera verksamheter som sammantaget inte bedöms vara förenligt med andra användningar, med hänsyn till risker.

Teknisk anläggning

I översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta redovisas fjärrvärmeverk och återvinningscentral (kretsloppsparken) som tekniska anläggningar. Det finns ytterligare samhällsnyttiga anläggningar som inte redovisas i kartan.

Landsbygd

Landsbygd är markområden som är möjliga för flera användningar, exempelvis jordbruk, bebyggelse- och verksamhetsutveckling. Det är inte möjligt att ange och precisera vilka markområden som bör användas för vad.

Underkategori: Landsbygdsnoder
Landsbygdsnoder avser by eller samhälle med viss tillgång till kollektivtrafik och service. Här ser kommunen utvecklingsmöjligheter som främjar en levande landsbygd.

Natur

Områden för natur består i huvudsak av större sammanhängande områden med höga värden

Mark- och vattenanvändning

för natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, areella näringar och friluftsliv.

Vatten

Avser såväl sjöar som vattendrag. Sjöar och vattendrag innefattar natur- och friluftslivsvärden.

Farled

Huvudsaklig transportled på vatten.

Ostkustbanan

Stambana för tåg.

Väg

Övergripande vägnät mellan kommuner och andra kommuner.

Cykelstråk

Övergripande cykelstråk mellan kommuner och till andra kommuner.

Kommunikationsnod

Större nod/bytespunkt mellan färdslag utöver de i landsbygdsnoderna och järnvägsstationerna.

Järnvägsstation

Järnvägsstation med bytesmöjligheter mellan olika färdslag.

Tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd

I detta avsnitt beskrivs utvecklingsmöjligheterna för tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd. Utvecklingsmöjligheterna ska läsas tillsammans med de framtagna riktlinjerna i del 4 av översiktsplanen.

Bostadsbebyggelse

En stor del av den framtida bostadsbebyggelseutvecklingen i kommunen ska ske i tätorterna Knivsta och Alsike. Bostadsbebyggelsen ska möjliggöras genom planläggning och i viss mån bygglovshantering. Bostadsbebyggelsen ska utvecklas i linje med trädgårdsstadens principer och bidra till mer trygga och trivsamma boendemiljöer.

Knivsta tätort

Knivsta tätort ska utvecklas med en blandning av bostadstyper, från villor, rad-, par- och

kedjehus till flerfamiljshus, på båda sidorna av järnvägen. Bebyggelsen har en högre täthet i närheten av centrum och järnvägsstationen.

Ny bebyggelse ska anpassas till befintlig och Knivstas småstadskaraktär ska stärkas. Grönska ska integreras i bebyggelsestrukturen och bidra till mer trivsamma boendemiljöer.

Komplettering av bostadsbebyggelse ska prioriteras längs huvudgator och större vägar samt i närheten av järnvägsstationen. Nya bostäder ska harmoniera med befintliga med avseende på bland annat skala.

Lötängens verksamhetsområde ska omvandlas till ett bostadsområde som bidrar och stärker Knivsta tätort som småstad, i linje med trädgårdsstadens principer.

Alsike tätort

Alsike tätort ska utvecklas med en blandning av bostadstyper med fokus på småhus, exempelvis villor, par-, kedje- och radhus, på båda sidor av järnvägen. Vid järnvägsstationen och längs Brunnbyvägen samt Björkkällevägen kan bostadsbebyggelse med högre täthet som exempelvis mindre flerfamiljshus utvecklas. Grönska ska integreras i bebyggelsestrukturen.

Komplettering av bostadsbebyggelse ska prioriteras längs huvudgator och större vägar samt i närheten av järnvägsstationen. Nya bostäder ska harmoniera med befintliga med avseende på bland annat skala.

Transport och mobilitet

Trafiksäkra och attraktiva stråk för samtliga trafikslag ska koppla samman tätorterna Knivsta och Alsike. Det ska vara möjligt att gå, cykla och åka kollektivt samt resa med bil inom, mellan och från tätorterna Knivsta och Alsike.

Utformningen av gatunätet ska ta hänsyn till olika målgruppers behov och tillskapa säkra miljöer att vistas i, samt överbrygga barriärer. Knivsta kommun ska verka för att samarbeta med Trafikverket och enskilda väghållare för att säkerställa god standard på väginfrastrukturen avseende framkomlighet, säkerhet och underhåll.

Knivsta kommun ska verka för och samarbeta med Region Uppsala och Region Stockholm samt andra berörda aktörer för att säkerställa en ändamålsenlig kollektivtrafikförsörjning.

Väginfrastruktur

Vid utveckling av tätorterna Knivsta och Alsike ska det befintliga gatunätet stärkas och om behov finns ska ett nytt gatunät skapas. Nya gator ska så långt som möjligt integreras med befintligt gatunät. Återvändsgator ska

undvikas för att bidra till ökad mobilitet, orienterbarhet samt redundans i trafiksystemet. Vid utveckling av gatunätet ska stor hänsyn tas till trafiksäkerhet samt tillgänglighet för samtliga trafikslag.

Passager för samtliga trafikslag ska mildra ostkustbanans barriäreffekter och knyta samman bebyggelsen på båda sidor av järnvägen. Nya och befintliga passager ska vara tillgängliga, trafiksäkra, trygga och attraktiva samt bidra till smidigare resor.

Förutom passager invid stationsmiljöerna ska en ny bro över järnvägen söder om Centrum för idrott och kultur skapas. Exakt utformning och anslutning ska utredas vidare med hänsyn till befintliga och framtida strukturer och värden. Vidare ska kommunen på sikt se över behovet av ytterligare en passage för motorfordon längre söderut med koppling till en sydlig trafikplats.

Vid Alsike ska Björkällevägens bro över järnvägen förflyttas något norrut i samband med utvecklingen av stationen. Den nya bron ska anpassas till den nya stationsmiljön och bidra till en säkrare trafiksituation.

Anslutande vägar ska anpassas till den nya vägsträckningen av Björkkällevägen och bidra till ökad tillgänglighet till Alsike station och omkringliggande områden.

Gredelbyleden ska på sikt utvecklas för att hantera större trafikflöden och bidra till en mer säker och attraktiv gatumiljö. Vid utveckling av Gredelbyleden är tillgänglighet för olika färdslag prioriterad samtidigt som de gröna sambanden som korsar vägen ska stärkas.

Boängsvägen i höjd Gredelby hagar bör behålla sin lokala karaktär som mindre landsväg med hänsyn till området natur- och kulturvärden.

Gång- och cykelstråk

Längs Ostkustbanan ska ett regionalt cykelstråk tillskapas i nord/sydlig riktning och fungera som en effektiv länk mellan tätorterna Knivsta och Alsike samt koppla samman Knivsta kommun med kommunerna Uppsala och Sigtuna. Vidare ska möjligheten att cykla i väst/östlig riktning genom Alsike och Knivsta tätorter via Vassunda mot Uppsala längs väg 255 samt österut längs väg 77 beaktas i framtida utveckling.

Det lokala cykelnätet ska knyta samman viktiga målpunkter och skapa gena stråk till kollektivtrafiknoder. Vid utveckling ska fokus ligga på att skapa trygga miljöer för barn, där det möjliggörs att barnen kan gå och cykla på egen hand till skolan samt fritidsaktiviteter.

Kollektivtrafik och parkering

Knivsta kommun ska sammankopplas genom ändamålsenlig kollektivtrafik samt utveckling av pendelparkeringar för samtliga fordon. Kollektivtrafiken i Knivsta och Alsike ska möjliggöra resor mellan tätorterna och utpekade landsbygdsnoder. Vid utveckling av nya områden ska kommunen verka för att busstrafik finnas på plats då de första invånarna flyttar in.

Noderna för kollektivtrafiken ska utvecklas så att enkla och snabba byten mellan olika linjer och trafikslag kan ske. Vid dessa noder ska parkeringar utvecklas där det anses lämpligt, för att bidra till smidiga byten och hela resan-perspektivet.

Knivsta station

Knivsta station som en funktionell, trygg och säker kollektivtrafiknod med smidig omstigning mellan trafikslag ska stärkas. Tillgängligheten till stationen ska vara hög och det ska vara möjligt att göra både lokala och regionala resor från platsen. Stationen ska vara utformad för att i framtiden kunna hantera ett större reseunderlag samt vara tillgänglighetsanpassad så att fler kan resa kollektivt med tåg.

Stationen ska utformas med två anslutningar till tågplattformen, vid vardera plattformände. Båda sidorna av stationen ska upplevas som framsidor och tillgängligheten för cyklister och gångtrafikanter ska vara god.

Invid stationen på östra sidan ska befintligt busstorg utvecklas och stärkas som en smidig bytespunkt mellan tåg- och busstrafik.

Anslutningen mellan järnvägsstationen och busstorget ska vara trygg och säker. Härifrån ska det vara enkelt att resa vidare med kollektivtrafik. Busstorget vid Knivsta station ska utformas för att svara upp mot behoven av en modern bytespunkt samtidigt som hänsyn tas till småstadens skala och gestaltning.

På sikt bör behovet av ytterligare yta för bussinfrastruktur utredas på västra sidan av järnvägen där exakt placering studeras inför att behov uppstår.

Möjligheten att parkera med både bil, cykel och andra fordon vid bytesnoden ska beaktas. Parkering ska utvecklas med hänsyn till stationsområdets tillgänglighet och orienterbarhet. Parkering närmast Knivsta station bör prioriteras för de med särskilda behov samt för cyklister.

Alsike station

Alsike station ska utvecklas strax invid Björkkälllevägen. Det ska vara lätt att hitta till och från järnvägsstationen samt att orientera sig på plats. Båda sidorna av stationen ska vara tillgängliga och upplevas som framsidor.

Det ska vara möjligt för alla att ta sig till järnvägsstationen och stationsområdet ska utformas som en trygg och säker plats att vistas på. Från Alsike station ska det vara möjligt att göra både lokala och regionala resor samt byta mellan olika färd sätt.

Anslutning till tågplattformen sker vid södra perrongänden och en ytterligare anslutning bör på sikt möjliggöras i takt med att Alsike utvecklas och behov uppstår.

Byten mellan olika trafikslag vid Alsike station ska upplevas enkelt. Invid järnvägsstationen ska en ändamålsenlig yta för buss tillskapas. Avståndet mellan tåg och buss ska vara kort och genom siktlinjer, god gestaltning av stationsmiljön med exempelvis skyltar, markbeläggning och grönska ska bytet mellan tåg och buss underlättas.

Möjlighet för bussanslutning till båda sidor av Alsike station ska möjliggöras, för att på lång sikt möta behovet av ytterligare yta för buss.

Det ska vara möjligt att på ett smidigt sätt både gå och cykla till Alsike station. Genom tydliga stråk för cyklister och gångtrafikanter ska stationsområdet integreras med övrig struktur i Alsike. Vidare ska det vara möjligt att ta sig till Alsike station med bil.

Möjligheten att parkera med både bil, cykel och andra fordon vid bytesnoden ska beaktas. Parkering ska utvecklas med hänsyn till stationsområdets tillgänglighet och orienterbarhet. Lokalisering av parkering för motorfordon ska i första hand ske där samnyttjande med andra funktioner med parkeringsbehov kan åstadkommas. Parkering närmast Alsike station bör prioriteras för de med särskilda behov samt för cyklister.

Järnvägsstationen ska utgöra en naturlig och tillgänglig passage som förbättrar kopplingen mellan östra och västra Alsike. Här är funktionella kopplingar mellan det lokala vägnätet och järnvägsstationen viktigt.

Flygfoto över Alsike tätort. Foto: Knivsta kommun

Näringsliv och service

Näringslivsutvecklingen och utbudet av offentlig och kommersiell service ska vara stark och utvecklas främst i tätorterna Knivsta och Alsike. Ar ska stärkas som fortsatt viktig plats för näringslivsutveckling. Vidare kan lägen invid Ostkustbanan och andra transportleder med bra skyltlägen anses lämpliga för utveckling av näringslivet.

Knivsta tätort

Knivsta tätort ska stärkas och utvecklas som kommunens centrum med brett utbud av service och kommersiella samt offentliga verksamheter. Den kommersiella servicen ska i första hand utvecklas på östra sidan av järnvägen och koncentreras vid järnvägsstationen samt närliggande huvudstråk.

Förutom bostäder ska även kontor, handel- och kulturverksamheter ges plats i Knivsta centrum. Där det finns kommersiella förutsättningar ska kommunen möjliggöra för lokaler i bottenvåningar. I centrala lägen ska kommunen beakta behovet av mark för att på sikt möta efterfrågan av kontorsetableringar.

Alsike tätort

Alsike tätort ska stärkas och utvecklas som kommundelscentrum med service och kommersiellt utbud som främst tillgodoser den lokala efterfrågan från närboende och resande. Lokaler för service och kommersiellt utbud bör lokaliseras vid stationsområdet och längs större stråk och vägar, som exempelvis Björkkällevägen och Brunnbyvägen. Där det anses lämpligt bör lokaler i bottenvåningarna i flerfamiljshus möjliggöras för.

Ar

Det tätortsnära verksamhetsområdet Ar ska utvecklas och stärkas. I Ar kan lättare tillverkningsindustri och andra mindre störande verksamheter lokaliseras. Möjligheten att fortsätta expandera Ar längs E4:ans västra sida bör beaktas i vidare planering.

Friluftsliv och rekreation

Utveckling av friluftsliv och rekreation inom tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd ska ske med hänsyn till befintliga värden, som exempelvis natur- och kulturvärden. Vid utveckling ska hänsyn tas till samspelet mellan natur och friluftsliv.

Genom utveckling av stråk och entréer ska friluftslivet kanaliseras till särskilda platser inom tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd, så andra ytor som inte är lämpade för friluftsliv fredas. Behov av grönytor för friluftslivet i Alsike tätort finns och det bör beaktas i vidare planering.

Stadsparken

Knivsta kommun ska utveckla en stadspark vid Särsta i anknytning till centrum för idrott och kultur (CIK). Parken ska innefatta flera funktioner, bland annat ytor för lek och rekreation samt för dagvattenhantering.

Knivstaån

Stråket vid Knivstaån ska stärkas som park och göras mer tillgänglig för de som vill gå och cykla. Stråket längs med ån ska på sikt länka samman Knivsta centrum med Gredelby hagar och Trunsta träsk.

Kölängen och Valloxen

Kölängen ska integreras med övriga Knivsta tätort genom att stärka platsens funktion som aktivt friluftsområde. Vid utveckling av friluftslivet ska de gröna samband som finns stärkas genom naturvårdande insatser samt bevarande av värdefull natur. Möjligheten att tillskapa ett naturreservat i Kölängen ska beaktas.

Tillgängligheten till Valloxen ska stärkas. Ett strandnära promenadstråk ska på sikt koppla samman Kölängen med Margaretaskogen. Exakt utformning behöver utredas vidare med hänsyn till befintliga värden.

Boängsskogen

Boängsskogen ska stärkas som mötesplats. Platsen ska utvecklas med stigar och belysning med hänsyn till det gröna samband som går från Lunsen via Gredelby hagar och Trunsta träsk till Kölängen.

Ängbyskogen

Ängbyskogen ska stärkas och förvaltas med hänsyn till naturreservatets natur- och kulturvärden.

Margaretaskogen

Natur- och kulturvärden i Margarethaskogen ska stärkas. Skogen ska på sikt kopplas samman med Kölängen genom ett strandnära promenadstråk invid Valloxen.

Hammaren

Hammarens rekreationvärden ska stärkas i samband med utveckling av västra delen av Knivsta tätort. Vid utveckling bör området integreras med övriga Knivsta tätort samt tillgängliggöras för fler målgrupper genom bland annat stigar och belysning.

Gredelby hagar och Trunsta träsk

Ska stärkas och bevaras som ett fortsatt viktigt grönområde med rekreativa värden.

Säbysjön

Säbysjön ska bevaras som en plats med rekreativa värden med hänsyn till dess höga naturvärden.

Utblick över Kölängen. Foto: Knivsta kommun

Natur- och kulturmiljö

Natur- och kulturmiljöerna i tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd ska stärkas och bevaras. Genom kulturmiljön ska Alsike och Knivstas identiteter stärkas och byggas vidare på. Tätorternas naturmiljöer ska bidra till mer grönskande, trivsamma och trygga boendemiljöer och offentliga platser.

Tätortsnära naturområden

Inom tätorterna Knivsta och Alsike finns sex naturområden av större karaktär som ska stärkas och utvecklas som viktiga områden för natur. Dessa är Margaretaskogen, Hammaren, Kölängen, Gredelby hagar och Trunsta träsk, Boängsskogen och Ängbyskogen. Tillgängligheten till dessa naturområden ska stärkas och utvecklas genom stråk som integreras med befintliga och nya gatu- och bebyggelsestrukturer. Behov av liknande naturområden närmre Alsike behöver beaktas i vidare planering.

Samtidigt som naturområdena tillgängliggörs och utrustas för att erbjuda mer varierade rekreationsmöjligheter ska stor hänsyn tas till naturområdenas naturvärden och funktion för gröna samband och biologisk mångfald.

Vid sidan av de sex identifierade naturområdena, finns det i Knivsta och Alsike tätorter ett system av närnatur och parker. Natur- och rekreativsvärdena i dessa ytor ska beaktas samtidigt som dessa värnas som viktiga korridorer för spridning av djur och växter samt i klimatanpassande syfte för att ta hand om dagvatten samt ge skugga varma sommardagar.

Spridningssamband

Det gröna samband som går från Lunsen via Gredelby hagar och Trunsta träsk till Kölängen och Valloxen ska bevaras och dess funktion som viltpassage ska stärkas genom naturvårdande insatser. Hänsyn ska särskilt tas till det gröna samband vid de svaga punkterna där grönstråket bryts av infrastruktur och bebyggelse, exempelvis vid Boängsvägen och Gredelbyleden. Vidare ska det gröna sambandet runt Valloxen och norr om Alsike beaktas i vidare planering.

Rött hus vid Centralvägen i Knivsta tätort med ett blommande körsbärsträd. Foto: Knivsta kommun

Vattenmiljöer

Vattenmiljöerna inom tätorterna Knivsta och Alsike med omnejd föreslås stärkas utifrån biologisk mångfald och vattenkvalitet, samtidigt som tillgängligheten till delar av dessa miljöer utvecklas och säkerställs. Knivsta kommun ska arbeta med åtgärder för att förbättra vattenmiljöerna i enlighet med de åtgärdsprogram för vatten som har tagits fram. Knivsta kommun ska arbeta vidare med att ta fram åtgärdsprogram för resterande vattenförekomster i kommunen.

Knivsta stationsområde

I anslutning till stationsområdet i Knivsta tätort ska de kulturhistoriska miljöerna lyftas fram. Centralvägen är del av ett kulturhistoriskt stråk där mötet mellan befintliga byggnader och gaturum är viktigt. Genom platsbildning och god gestaltning kan befintliga byggnader stärkas. Siktlinjer mellan stationshuset och centralvägen ska bevaras och stärkas. Småskaligheten ska värnas och den kulturhistoriska miljön kring stationsparken ska kompletteras med grönska och vegetation.

Trunsta träsk med vit fågel. Foto: Knivsta kommun

Teknisk försörjning

Knivsta kommun ska verka för att utbyggnaden av teknisk infrastruktur är ändamålsenlig och att den tekniska försörjningen bidrar till mer säkra, hälsosamma och goda livsmiljöer.

Utbyggnad av systemet för vatten och avlopp

Utbyggnad av systemet för vatten och avlopp ska ske genom det kommunala nätet eller genom enskilda och kollektiva anläggningar och system. Kommande vattentjänstplan kommer att redogöra för mer exakt planering kring denna utveckling och behov av vattentjänster.

Knivstas reningsverk ska stängas och ersättas av en överföringsledning till Käppala på Lidingö. Via ledningen ska en stor del av kommuens spillvatten ledas ill Käppala på Lidingö.

Klimatanpassning, hälsa och säkerhet

Kommunen ska verka för att minska konsekvenserna av klimatförändringen samt verka för god hantering av risker och därmed bidra till en mer säker och hälsosam kommun.

Dagvattendammar

Ytor för dagvattenhantering ska anläggas i linje med de förslag som de framtagna åtgärdsprogram för vatten redovisar. Behovet av ytterligare åtgärder för hantering av dagvatten ska hanteras i vidare planering.

Godstransporter på Gredelbyleden

Knivsta kommun ska arbeta för att minska transporterna av farligt gods genom kommunen på Gredelbyleden. I samverkan med berörda aktörer som exempelvis Trafikverket ska alternativa vägar utredas och åtgärder tas fram för att säkerställa fortsatt god riskhantering i Knivsta tätort.

Dammparken i Alsike under vintern. Foto: Knivsta kommun

Landsbygden

I detta avsnitt beskrivs utvecklingsmöjligheterna för landsbygden. Utvecklingsmöjligheterna ska läsas tillsammans med de riktlinjer som finns att läsa i kapitel 4.

Bostadsbebyggelse

Bostadsbebyggelse ska möjliggöras på landsbygden. Lämpligheten ska prövas utifrån samhällsekonomi, möjlighet till vatten- och avloppsförsörjning, natur- och kulturvärden samt andra intressen. Vid planering av nya bostadsområden på landsbygden bör en bred dialog ske och samsyn med lokalsamhället eftersträvas.

Bostadsbebyggelse sker vid landsbygdsnoderna Vassunda och Lagga samt längs kollektivtrafikstarka stråk som binder samman orterna med tätorterna Knivsta och Alsike. Byarna ska utvecklas småskaligt och stärkas som attraktiva och naturnära bostadsmiljöer, samtidigt som landsbygdskaraktären och kulturlandskapets kvalitéer bevaras för framtiden.

Nysala, strax norr om Alsike föreslås utredas vidare. I utredningen ska lämpligheten för både bostäder och verksamheter prövas.

Övrig bostadsutveckling sker småskaligt där det anses lämpligt med hänsyn till olika värden och intressen. Utveckling bör ske om möjligt inom bebyggda områden och integreras med befintliga strukturer eller i anslutning till en större samling byggnader.

Tillkommande bebyggelse ska ta tillvara på områdenas specifika förutsättningar och anpassas till omgivningen. Vidare ska ny bostadsbebyggelse undvikas på jordbruksmark.

Vassunda

Vassunda utgör en viktig nod för västra landsbygden och kan om lämpligt utvecklas med småhusbebyggelse i begränsad

Mark- och vattenanvändning

utsträckning. Utveckling ska ta stor hänsyn till riksintresset för kulturmiljövården, jordbruksmark och andra intressen och värden.

Lagga

Lagga utgör en viktig nod för östra landsbygden och föreslås utvecklas med småhusbebyggelse där det bedöms som lämpligt. Utvecklingen ska ta stor hänsyn till riksintresset för kulturmiljövården, jordbruksmark och andra intressen och värden.

Husby-Långhundra

Möjligheten för bostadsbebyggelse som stärker Husby-Långhundra som landsbygdsnod ska beaktas där det anses lämpligt. Utveckling sker med hänsyn till befintliga värden och intressen, exempelvis Arlandas influensområde, vilket innebär restriktioner för bostadsbebyggelse.

Nysala

Nysala, strax norr om Alsike föreslås utredas vidare gällande lämpligheten av utveckling av bostäder och verksamheter. Nysala ligger strax intill gränsen till Uppsala kommun där de planerar för ett verksamhetsområde. Synergier samt gemensamma värden bör beaktas i vidare planering.

Transport och mobilitet

Knivsta kommun ska verka för en transportinfrastruktur som främjar landsbygdsutveckling med god tillgänglighet till kollektivtrafik och en säker trafikmiljö för samtliga trafikslag. Genom dialog med berörda aktörer ska kommunen sträva efter en effektiv användning av transportsystemet som stärker mobiliteten på landsbygden.

Knivsta kommun ska verka tillsammans med Trafikverket och andra väghållare för att väginfrastrukturen håller en god standard med avseende på framkomlighet, säkerhet och underhåll.

Vid planering av nya vägar och modernisering av befintliga vägstrukturer ska kommunen arbeta för ökad framkomlighet för samtliga trafikslag. I all infrastrukturplanering ska framkomligheten för utryckningsfordon att prioriteras.

E4 och tillhörande transportsystem

Längs E4 vill Knivsta kommun verka för två nya motorvägstrafikplatser. Den första nordost om Alsike och den andra strax norr om kommungränsen mellan Knivsta och Sigtuna.

Knivsta kommun ska föra dialog tillsammans med Trafikverket och berörda aktörer gällande utvecklingen av E4 med tillhörande trafikplatser för att säkerställa tillgänglighet och effektiva transporter.

Den nordliga trafikplatsen är under planering och när den står klar kommer den kunna förkorta restider mellan Alsike och Uppsala samt andra målpunkter norr om kommunen. Vid planering och utbyggnad av den nordliga trafikplatsen ska Knivsta kommun verka för en trafiklösning som innebär positiva effekter för både bil och kollektivtrafik. Trafikplatsen ska kopplas samman med kommunens övriga väginfrastruktur och Knivsta kommun ska verka för att en trygg och säker trafikmiljö tillskapas.

Knivsta kommun ska verka för att en sydlig trafikplats vid E4 planeras och att den på längre sikt byggs, när behov uppstår. Tillsammans med en ny väglänk som kopplar västra och södra Knivsta med E4 kan tillgängligheten förbättras och redundans tillskapas. En ny väglänk bör utformas med kapacitet för både bil- och kollektivtrafik. Vid utveckling ska stor hänsyn tas till befintliga värden och intressen i området.

Kollektivtrafik

Möjligheten att resa kollektivt på landsbygden ska stärkas genom ökat reseunderlag och strategisk placering av hållplatser och bebyggelse. Tillsammans med Region Uppsala ska Knivsta kommun verka för en ändamålsenlig kollektivtrafik på landsbygden som kan möta framtida resebehov.

Landsbygdsnoderna Vassunda, Lagga och Husby-Långhundra ska stärkas som noder för kollektivtrafiken. Med hänsyn till befintliga förutsättningar för respektive plats ska möjligheten för en stärkt kollektivtrafik med bytesmöjligheter mellan olika trafikslag skapas. Från dessa platser ska kommunen verka för smidiga resor mellan kommunikationsnoder i kommunen, som exempelvis Ar-terminalen samt järnvägsstationerna i tätorterna Knivsta och Alsike.

Vidare ska Knivsta kommun samarbeta med Trafikverket gällande utbyggnaden av Ostkustbanan med två nya spår och hänsyn ska tas till järnvägens vidare utvecklingsbehov på lång sikt.

Gång- och cykelinfrastruktur

Cykelbarheten på landsbygden ska succesivt stärkas längs utpekade stråk. Mellan Husby-Långhundra och Knivsta tätort föreslås ett cykelstråk. Vidare ska Knivsta kommun verka för ökad cykelbarhet längs väg 255 norrut mot Uppsala genom Vassunda, samt ett nord/sydlig cykelstråk mellan Uppsala och Sigtuna kommuner längs med Ostkustbanan. Vid utveckling av cykelstråk ska Knivsta kommun samarbeta gällande exakt dragning, finansiering och tidsplan med Trafikverket och berörda kommuner.

Möjligheten för fotgängare att röra sig ska beaktas på landsbygden. Vid utveckling av gång- och cykelinfrastruktur ska kommunen fokusera på att skapa trygga och säkra passager och korsningar, speciellt vid de som är placerade i närheten av målpunkter såsom skolor, förskolor, fritidsaktiviteter och arbetsplatser.

Näringsliv och service

Näringslivet och utbudet av kommersiell och offentlig service på landsbygden ska stärkas och utvecklas. Landsbygdsnoderna är prioriterade lägen för sådan utveckling. Vidare

kan utveckling av näringslivet ske på andra platser som anses lämpliga med hänsyn till befintliga värden och intressen.

De areella näringarna ska stärkas och möjligheterna för att bedriva ett aktivt och hållbart jord- och skogsbruk ska värnas. Exploatering av jordbruksmark ska undvikas för att minska fragmentering och att barriärer som försvårar brukandet av jorden uppstår. Möjlighet för utveckling av kombinationsverksamheter till jord- och skogsbruket bör värnas, exempelvis gårdsbutiker.

Områden längs starka infrastrukturstråk som väg E4, väg 77 och inom influensområdet för Arlanda bedöms som lämpliga för verksamheter. Vid utveckling av verksamheter ska hänsyn tas till befintliga värden och intressen, exempelvis natur- och kulturvärden, möjlighet att ansluta till befintliga infrastruktursystem som vatten och avlopp och områdespåverkan gällande risk och buller.

Befintliga ytor för skola och förskola ska i möjligaste mån ges utrymme att utvecklas och när behov uppstår ska nya lokaler planeras för. Vid utveckling av befintliga eller nya lokaler

ska samnyttjande mellan skola och exempelvis föreningslivet eller andra funktioner beaktas.

Nysala

Nysala, strax norr om Alsike föreslås utredas vidare gällande lämpligheten av utveckling av verksamheter och bostäder. Nysala ligger strax intill gränsen till Uppsala kommun där de planerar för ett verksamhetsområde. Synergier samt gemensamma värden bör beaktas i vidare planering.

Husby-Långhundra

Husby-Långhundra utgör en viktig nod på östra landsbygden och föreslås stärkas genom utveckling av verksamheter. Vidare ska skolverksamheten i Husby-Långhundra stärkas.

Friluftsliv och rekreation

Friluftslivet och möjlighet till rekreation ska stärkas på landsbygden. Genom tydlig information ska friluftslivet kanaliseras till platser som är lämpliga för rekreation.

När friluftsområden på landsbygden ska utvecklas eller stärkas ska stor hänsyn tas till natur- och kulturvärden, befintlig bebyggelse samt andra markägarintressen. Friluftslivet ska styras bort från produktiv åkermark så att det inte hindrar jordbruksverksamhet.

Lunsen

I samverkan med berörda aktörer ska Knivsta kommun verka för att stärka Lunsen som friluftsområde. Friluftslivet ska bedrivas med hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden. Lunsen som tyst område ska värnas och samverkan med Uppsala kommun bör ske gällande hela Lunsen som frilufts- och rekreationsområde.

Kungshamn – Morga

I samverkan med berörda aktörer ska Knivsta kommun verka för att stärka Kungshamn-Morga som friluftsområde. Friluftslivet ska bedrivas med hänsyn till befintliga natur- och

kulturvärden. Vidare bör möjligheten att bada stärkas. Samverkan bör ske med Uppsala kommun gällande utveckling av Kungshamn-Morga så mervärden kan skapas för båda.

Mälaren/Ekoln

Mälaren och Ekoln ska tillgängliggöras där det anses lämpligt för friluftslivet. Kungshamn-Morga utgör en viktig plats där Mälaren/Ekoln kan nås.

Eda

I samverkan med berörda aktörer ska Eda stärkas som fortsatt viktig plats för friluftslivet. Här är det viktigt att se till de mellankommunala intressen som finns med Uppsala kommun.

Alasjön

Genom naturvårdsåtgärder ska Alasjön stärkas som fortsatt viktig plats för friluftslivet. Här ska friluftslivet bedrivas med stor hänsyn till befintligt natur- och djurliv.

Kor vid vattnet i naturreservatet Kungshamn-Morga. Foto: Knivsta kommun

Natur- och kulturmiljö

Natur- och kulturmiljöer ska stärkas och utvecklas samtidigt som en sammanhängande struktur med natur- och kulturvärden ska eftersträvas. Vid utveckling är utgångspunkten att värna om landsbygdens natur- och kulturlandskap, och där det är brister ska svaga samband för både natur- och kulturvärden stärkas. Genom planering och kontinuerligt arbete ska de gröna och blåa samband med tillhörande kulturmiljövärden som är av regional och lokal betydelse skyddas och utvecklas.

Lunsen

Skogsområdet Lunsen ska vårdas som tyst område och stärkas som viktig plats för spridning av barrskogsarter. Samverkan med Uppsala kommun för att bevara Lunsens värden bör ske.

Mälaren

Mälaren och dess kustområdets naturvärden ska stärkas genom lämplig mark- och vattenanvändning och strategiskt arbete med att inte påverka Mälarens vattenkvalitet negativt.

Sjöar och vattendrag

De sjöar och vattendrag som finns på landsbygden ska skyddas och stärkas som viktiga blåa samband. Vid Lövstaån föreslås åtgärder ske i linje med framtaget lokalt åtgärdsprogram. Vidare föreslås att lokala åtgärdsprogram tas fram för resterande vattenförekomsterna, bland annat för Brantshammarsån och Storån.

Mora stenar

Knivsta kommun ska verka med berörda aktörer i att lyfta Mora stenar som viktig kulturmiljö. Vid utveckling av en nordlig trafikplats vid E4 bör kommunen verka för att på ett tydligare sätt tillgängliggöra och synliggöra kulturmiljön Mora stenar.

Broborg

Knivsta kommun ska verka med berörda aktörer att värna Broborg som kulturmiljö.

Utblick över Broborg. Foto: Knivsta kommun

Teknisk försörjning

Vid utveckling ska Knivsta kommun verka för att utbyggnaden av teknisk infrastruktur är ändamålsenlig och att den tekniska försörjningen bidrar till mer säkra, hälsosamma och goda livsmiljöer i Knivsta kommun.

Utbyggnad av systemet för vatten och avlopp

Utbyggnad av systemet för vatten och avlopp ska ske genom det kommunala nätet eller genom enskilda och kollektiva anläggningar och system. Kommande vattentjänstplan kommer att redogöra för mer exakt planering kring denna utveckling och behov av vattentjänster.

Avloppsreningsverket i Knivsta ska läggas ner och ersättas av en anslutning till Käppalaverket på Lidingö. Anslutningen ska gå längs med järnvägen söderut för att koppla ihop med Käppalaförbundets tunnel- och ledningssystem i Sigtuna kommun.

Vid utveckling av Norrvattens ledning som för dricksvatten till Knivsta kommun ska kommunen beakta möjligheten för ytterligare

anslutningspunkter för att säkerställa fortsatt dricksvattenförsörjning.

Klimatanpassning, hälsa och säkerhet

Kommunen ska verka för ett mer säkert samhälle där åtgärder för att minska konsekvenserna av klimatförändringen ska identifieras och genomföras. Vidare ska kommunen verka för bättre hantering av risker och därmed bidra till en mer säkert, robust och hälsosamt Knivsta.

Brygga vid Valloxen under hösten. Foto: Knivsta kommun

Röda hus längs en landsväg i Lagga. Foto: Knivsta kommun

Bebyggelse och befolkning

I detta avsnitt beskrivs bebyggelse och befolkning som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Demografi

Knivsta kommun har haft en stark befolkningstillväxt de senaste åren. Under 2010-talet låg befolkningstillväxten i genomsnitt på 2,5% per år, vilket har varit den högsta befolkningstillväxten i landet. I slutet av år 2024 hade Knivsta kommun cirka 21 200 invånare.

Befolkningsprognosen för perioden 2025 till 2035 visar att Knivsta kommuns befolkningsökning kommer att fortsätta men i lägre takt än tidigare. Befolkningsprognosen baseras på det planerade bostadsbyggandet och variabler som födda, avlidna, inflyttning och utflyttning. I översiktsplanen utgör befolkningsprognosen tillsammans med det bostadspolitiska programmet grunden för planförslaget.

Ungdomar i Mejeriparken i Knivsta tätort. Bild: Knivsta kommun

Bostadsförsörjning

Bostäder skapar förutsättningar för människor att leva och bo i Knivsta kommun. En god bostadsförsörjning syftar till att skapa trygga bebyggelsemiljöer där invånare kan leva och verka, oavsett individens livssituation. I kommunens bostadspolitiska program anges mål och åtgärder för bostadsförsörjningen. I planen beskrivs behovet av bostäder för olika grupper, och åtgärder föreslås för att detta behov ska kunna tillgodoses.

Efter en längre periods utveckling av lägenheter och hyresrätter i tätorterna Knivsta och Alsike finns det enligt det bostadspolitiska programmet en efterfrågan och rådande brist på småhus, radhus och äganderätter. Knivsta kommun har som mål att öka andelen småhus och utveckla olika delar av kommunen, såväl tätort som landsbygd för att möjliggöra för fler att ha råd att investera i ett eget småhus.

Vid utveckling av bostäder redogör det bostadspolitiska programmet för hur hänsyn ska tas till befintliga värden, till exempel kulturmiljövärden samt jordbruksmark.

Vidare har Knivsta kommun som mål att tillskapa blandade bostadsområden som kompletterar det befintliga bostadsutbudet och bidrar till flyttkedjor, här nämns bostäder för äldre som exempel.

Vidare lyfts det att rad-, par- och kedjehus ska ges plats för i stadsmiljön. Knivsta kommun lyfter även ekonomi som ett mål i det bostadspolitiska programmet. Bostadsutvecklingen ska följa och dra nytta av redan gjorda investeringar inom till exempel teknisk infrastruktur, skola och förskola samt bidra till finansiering av kommunal, regional och statlig infrastruktur. Mål och åtgärder för bostadsförsörjningen framgår i sin helhet i aktuella dokument för bostadsförsörjning.

Äldre radhusbebyggelse i Knivsta tätort under vintern. Foto: Knivsta kommun

Riktlinjer för bebyggelse

Verka för att behovet av bostäder möts

I planeringen och utvecklingen av bostäder ska kommunens aktuella riktlinjer om bostadsförsörjning beaktas. Bostadsutbudet ska komplettera det befintliga och spegla behovet och efterfrågan av bostäder. Det ska vara möjligt att bo och leva i Knivsta kommun oavsett livssituation eller förändrade bostadsbehov. Det ska finnas en blandning av bostäder där andelen bostäder i småhus ska öka.

Verka för en hållbar bebyggelseutveckling på landsbygden

Skapa förutsättningar för att bo och verka på landsbygden genom vidare planering. Ny bebyggelse bör koncentreras till befintliga bebyggelsegrupper där det anses lämpligt. Spridd bebyggelse genom förhandsbesked bör ske med hänsyn till befintliga värden, exempelvis tillgång till dricksvatten.

Beakta jordbruksmarkens värden

Vid utveckling ska exploatering undvikas på jordbruksmark. I de fall jordbruksmark behöver ianspråktagas ska utredningar tas fram för att påvisa att det finns ett samhällsväsentligt intresse att ta jordbruksmarken i anspråk. Om åkermark tas i anspråk för exploatering för att tillgodose väsentligt samhällsintresse ska en analys genomföras och hänsyn tas till arrondering av åkermarken så att den kvarvarande åkermarken ska kunna brukas på ett rationellt och ekonomiskt sätt.

Verka för kollektivtrafikhänsyn vid bostadsutveckling

Bebyggelse bör tillkomma längs kollektivtrafikhänsyn stråk och strategisk placering av bostäder och hållplatser beaktas i vidare planering.

Tillämpa en balanserad och hållbar utbyggnadsordning och takt

Bebyggelseutvecklingen ska ske balanserat och i en takt där kommunala investeringar ordnas på ett samhällsnyttigt och ekonomiskt hållbart sätt. Prioriteringar görs exempelvis utifrån behovet av kommersiell och offentlig service samt utbyggnad av infrastruktur.

Skapa förutsättningar för god bebyggd miljö

Byggnader och anläggningar ska lokaliseras så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Bostäder bör ha nära till natur och gemensamma funktioner och service som skola, platser för idrott och rekreation samt kollektivtrafik.

Utveckla bebyggelse med arkitektonisk omsorg

Ny bebyggelse ska anpassas till redan befintlig bebyggelse, topografi, landskapsbild och bör inordnas i befintliga strukturer. På platser för tillkommande eller förändrad bebyggelse ska kopplingen till byggnadstraditioner beaktas. Kopplingen kan ske med traditionellt eller modernt formspråk avseende placering, volym, material och färg.

Utveckla den moderna trädgårdsstaden

Tätorterna ska utvecklas i linje med trädgårdsstadens principer med blandad bebyggelse i mänsklig skala. Bebyggelsen är låg, tät och kännetecknas av genomtänkt arkitektur och gestaltning samt är väl anpassad till befintliga strukturer. I trädgårdsstaden finns det både flerfamiljshus, par- och radhus samt friliggande villor.

Integrera grönska vid utveckling av bostadsbebyggelse

I trädgårdsstaden ges det plats för grönska i form av trädkantade gator, gröna innegårdar samt parker och torg. Grönskan integreras med hantering för dagvatten och skyfall.

Utveckla innehållsrika och offentliga attraktiva rum

Vid utveckling ska väl gestaltade offentliga rum som främjar vistelse och möten tillskapas. Detta kan skapas genom exempelvis konst, parker, torg och lekplatser. Det offentliga rummet ska uppfattas som tryggt, trivsamt och säkert samt fungera som en övergång mellan olika områden, tätort som landsbygd. I tätare miljöer utgör det offentliga rummet en särskild viktig miljö där grönska ska utvecklas och värnas.

Transport och mobilitet

I detta avsnitt beskrivs transport och mobilitet som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Hållbart transportsystem

I Knivsta kommun finns det behov av transporter av både människor och gods, vilket ställer krav på kapacitetsstarka och hållbara kommunikationer såväl som ökad trafiksäkerhet och framkomlighet. Ett välfungerande transportsystem som är säkert, tillgängligt och tryggt kan bidra till ökad mobilitet för alla, smidigare transporter för företag samt en mer sammankopplad kommun där avstånd minskar.

Gods-och leveranstransporter

Det fraktas gods inom och genom Knivsta kommun och det sker leveranser till både företag och privatpersoner. Transporterna

hanterar olika typer av varor, däribland byggmaterial och farligt gods. I Knivsta kommun utgör Ostkustbanan (järnväg), väg E4, väg 77 och väg 273 rekommenderade och primära transportleder för farligt gods.

Väginfrastruktur

I Knivsta kommun finns ett utbyggt vägnät med vägar av nationell, regional och lokal betydelse. Vägnätet bidrar till att skapa kopplingar mellan målpunkter, inom och utanför kommunen.

E4:an går genom Knivsta kommun i nordlig/sydlig riktning och är av nationellt intresse och utgör en viktig transportled. Genom trafikplats Brunnby binder E4:an samman Knivsta kommun med regionala målpunkter, som

Uppsala, Stockholm och Arlanda. Brunnby trafikplats utgör kommunens enda koppling till E4:an vilket bidrar till ett sårbart och periodvis svårframkomligt trafiksystem. En nordlig trafikplats i höjd med Mora stenar är under planering och skulle bidra till ökad redundans och resiliens i trafiksystemet.

I östlig/västlig riktning går väg 77 som utgör ett viktigt transportsamband mellan Brunnby trafikplats och Norrtälje kommun. Genom väg 77 sammankopplas hamnen i Kapellskär med E4:an.

Väg 255 utgör en viktig länk och alternativ för resor i nordlig/sydlig riktning. Den passerar värdefulla kultur- och naturmiljöer längs Mälaren och tillsammans med övrigt vägnät, binder samman den västra landsbygden med kommunerna Uppsala och Sigtuna.

I tätorterna Knivsta och Alsike utgör Gredelbyleden, Forsbyvägen, Trunstavägen, Björkkällevägen samt Brunnbyvägen viktiga länkar som binder samman orterna med övriga delar av kommunen. Dessa stråk utgör också viktiga länkar mellan tätorterna.

Kollektivtrafik

Knivsta kommun kollektivtrafikförsörjs med tåg och buss. På Ostkustbanan går Mälartåg som kopplar samman kommunen med Mälardalen och Uppsala samt Stockholm lokaltrafiks pendeltåg som går mellan Stockholm och Uppsala. Det finns ett antal lokala samt regionala busslinjer som kopplar samman Knivsta kommun med målpunkter i kommunerna Uppsala, Norrtälje och Sigtuna.

Ar-terminalen och Knivsta station är viktiga bytespunkter mellan olika färdslag, bland annat för buss och tåg. Alsike station kommer att utgöra en viktig bytespunkt i Alsike. Vid Lagga vägskal, Vassunda och Åby vägskal finns det möjlighet att byta mellan olika färdslag eller kollektivtrafiklinjer.

Utbyggnaden av fyra spår samt en ny tågstation i Alsike pågår och fortsatta arbeten för att höja kapaciteten, tillförlitlighet och turtätheten på Ostkustbanan är betydelsefullt för kommunens fortsatta utveckling.

Kollektivtrafikens attraktivitet avgörs av bland annat av tillgänglighet, trygga hållplatser och bytespunkter samt turtäthet. Effektiva

bytespunkter bidrar till att skapa låga trösklar för ett mer hållbart resande. Samlokalisera olika resefunktioner skapar bättre förutsättningar för hela resa- perspektivet.

Med tillgänglig busstrafik menas att avståndet till närmsta hållplats är cirka 400 meter från bostaden eller annan målpunkt. Tillgänglighet kan även vara tillgången till infartsparkeringar för cykel och bil vid viktiga bytespunkter eller hållplatser. Hög turtäthet innebär minst en avgång var 30:e minut.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykeltrafik utgör en del av Knivsta kommuns transportnät och är främst utbyggt inom och mellan tätorterna Knivsta och Alsike. Viktiga stråk finns även utbyggt mot Vassunda, Knivsta kyrka samt Brunnbybadet. För att behålla en god standard är det viktigt att arbeta med att utveckla och binda samman det befintliga gång- och cykelstråk med nya vägar för gång och cykel.

Både gång- och cykeltrafik är känsliga för omvägar. Faktorer som trygghet, trafiksäkerhet och gestaltning har inverkan på om det är attraktivt att gå och cykla. Attraktiva gång-

och cykelstråk bör därför vara gena, ha god belysning och hög trafiksäkerhet genom sänkta hastigheter, skyltning samt breda, och där det är lämpligt, separerade gång- och cykelbanor. Det gäller särskilt platser där barn vistas i hög utsträckning, som vid skolor, förskolor, lekplatser och idrottsplatser.

Utanför Knivsta kommun planeras det för regionala cykelstråk som kopplar an till Knivsta kommun. Söderifrån planeras det för ett så kallat Knivstastråk för cykel mellan Märsta via Odensala mot Knivsta kommun. Norrifrån planeras det för två kopplingar till Knivsta kommun från Uppsala.

Parkerade cyklar. Foto: Knivsta kommun

Riktlinjer för transport och mobilitet

Planera för ett kapacitetsstarkt och säkert bilvägnät

Planera för ett bilvägnät med en tydlig och sammanhängande struktur. Det befintliga vägnätet ska nyttjas mer effektivt och göras mer framkomligt. Det ska finnas säkra korsningspunkter och gatorna ska vara anpassade efter lämpliga hastigheter.

Planera för ett effektivt nyttjande av parkering

Knivsta kommun ska planera för ett mer effektivt nyttjande av parkering. Det ska finnas en god tillgång på parkeringar, inklusive infartsparkeringar, för cykel och motorfordon i kollektivtrafiknära lägen.

Planera och verka för stark kollektivtrafik

Knivsta kommun ska; verka för god framkomlighet för kollektivtrafiken, planera för att ge goda möjligheter för pendling med kollektivtrafik till och från kommunen genom att utveckla och stärka strategiska noder för kollektivtrafik. Knivsta kommun ska även verka för god samverkan mellan berörda aktörer gällande utbyggnad av kollektivtrafiken.

Planera för effektiva bytespunkter

Vid utveckling av bytespunkter mellan olika trafikslag ska hela resan-perspektivet beaktas. Det ska vara enkelt och smidigt att byta färdmedel och trösklarna för att resa hållbart ska vara låga. Avstånd vid bytespunkter ska vara korta och bidra till mer smidiga byten. Kommunen ska samverka med externa aktörer för att skapa effektiva bytespunkter med korta avstånd mellan trafikslag.

Utveckla cykelvägnätet

Cykelstråk ska utvecklas både lokalt som som regionalt. Cykeln som färdmedel ska beaktas vid utveckling av tätorterna Knivsta och Alsike, både med väl dimensionerade cykelvägar och cykelparkeringar. Vidare ska utvecklingen av cykelvägnätet främja studie- och arbetspendling. Cykelvägnätet ska där det är lämpligt utvecklas så att det främjar motions-, rekreations- och turistcykling.

Utveckla gångvägnätet

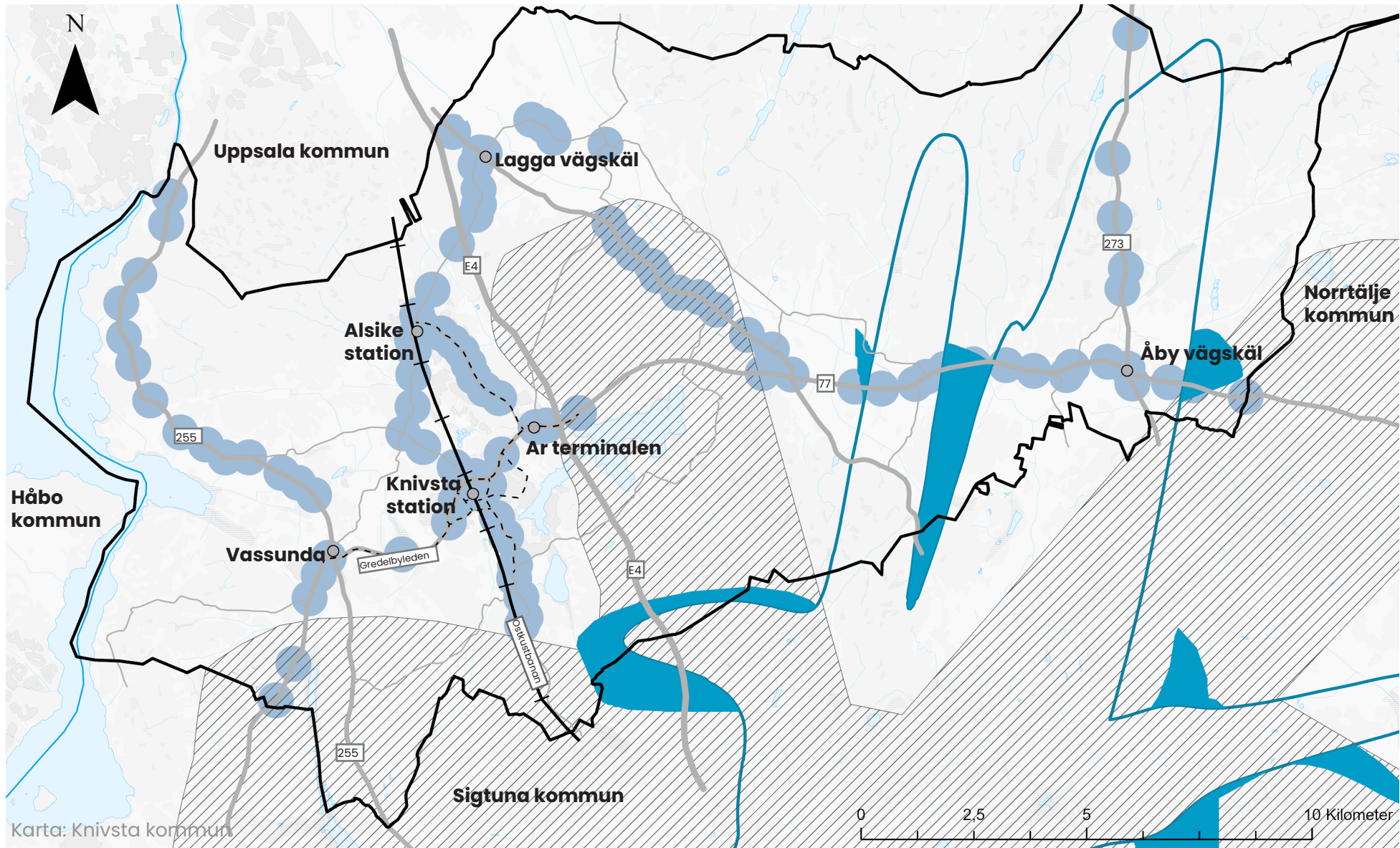
Behovet av gångstråk ska beaktas vid utveckling. Gångnätet ska utvecklas till att bli sammanhängande, tryggt, säkert och tillgängligt. Gångnätet ska binda samman kommunen och där det är lämpligt utvecklas så att det främjar motion och rekreationstråk.

Planera för ett transportsystem med minskad klimatpåverkan

Transportsystemen ska utformas yteffektivt för att minska utsläpp samt ta hänsyn till värdefulla kultur- och naturmiljöer.

Planera för effektiva godstransporter

Godstransporter ska planeras så att de inte förhindrar mobiliteten i kommunen samt minimerar buller. Näringslivets transporter ska beaktas vid utveckling. Kommunen ska verka för att minska antalet godstransporter genom Knivsta tätort på Gredelbyleden.

Karta: Knivsta kommun
Teckenförklaring

● Kollektivtrafiknod	— Farled	■ Flygbuller maxnivå 70dB flygbullernivå
● Busshållplatser - buffertzona 400 m	+++ Ostkustbanan	▨ Restriktions-/påverkansområde för lågfartsflyg
■ Vatten	— Väg	■ Flygbuller 55dB
	— Cykelstråk	

Näringsliv och service

I detta avsnitt beskrivs näringsliv och service som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Lokal och regional arbetsmarknad

Knivsta är en kommun med verksamheter inom flera näringar. Arbetslösheten i kommunen är låg och tillgången till kvalificerad arbetskraft är god. Många av kommunens invånare är sysselsatta inom tjänstesektorn samt inom jordbruk, byggindustrin, energi och handel. Det finns cirka 5 000 arbetstillfällen i Knivsta kommun, spridda inom hela kommunen med en koncentration i tätorterna Knivsta och Alsike samt verksamhetsområdet Ar.

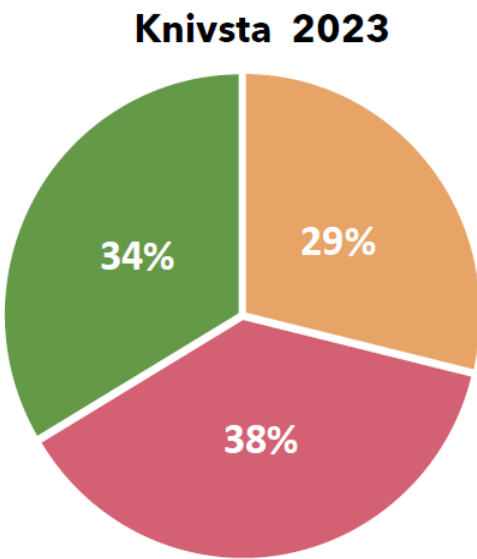
Generellt är näringslivet i Knivsta kommun jämnt fördelat mellan de så kallade tillverkande företagsstöd och orttjänster. Med

tillverkande tjänster menas branscher som är basen för näringslivet, som till exempel de areella näringarna, verkstad och fordon samt byggnadsindustri. Med företagsstöd menas branscher som stödjer den tillverkande sektorn, som till exempel företagstjänster och logistik. Med orttjänster menas branscher som skapar attraktivitet att bo lokalt, som till exempel besöksnäring, detaljhandel och utbildning.

Knivsta kommun är en del av Sveriges största arbetsmarknadsregion genom sin placering nära storstäderna Stockholm och Uppsala. Närheten till Arlanda flygplats bidrar till en regional, nationell och internationell tillgänglighet. För Knivsta kommun finns motiv att bibehålla en balanserad

branschfördelning samtidigt som det finns möjligheter att hitta nischer med anpassning till samhällets utveckling och efterfrågan.

Det sker en stor ut- och inpendling till kommunen. Utpendningen utförs ungefär av 75% av invånarna i arbetsför ålder. Uppsala, Arlanda och Stockholm är de primära platserna dit utpendling sker. Inpendlingen till Knivsta är något lägre och ligger på cirka 40% av de som är sysselsatta i Knivsta kommun.

Andel anställda inom respektive sektor, tillverkande (grön), företagsstöd (gul) och orttjänster (röd). Bild: Dun & Bradstreet

Offentlig och kommersiell service

Knivsta kommun erbjuder idag olika sorters offentlig och kommersiell service, från förskole- och skolverksamhet, äldreomsorg, livsmedelsbutiker, handel, lokaler för idrott och föreningsliv. Tillgång till service är en förutsättning för människor att bo, verka och leva i Knivsta kommun och kan utgöra viktiga platser för möten och social interaktion.

Handel samt offentlig och kommersiell service kan bidra till en attraktiv småstad med ett levande centrum. Närheten till god infrastruktur, bra skyltlägen, god tillgänglighet och starka flöden påverkar var olika aktörer vill etablera sig. Etablering i externa handelslägen kan vara attraktivt för vissa verksamheter, till exempel för sällanköpshandel som bilhandel och lagerlokaler.

Knivsta tätort är en attraktiv småstad med goda kommersiella kvaliteter. Närheten till större handelsplatser, såsom Stockholm, Uppsala samt närliggande större externhandelsområden, gör dock att Knivstas kommersiella roll i regionen är begränsad.

Ett levande centrum med butiker, service och människor bidrar till en stärkt småstad med en konkurrenskraftig stadskärna.

Skola och förskola

I Knivsta finns det idag nio kommunala förskolor och nio skolor fördelade inom tätorterna Knivsta och Alsike samt i Lagga och Husby-Långhundra. Utöver de kommunalt drivna förskolorna finns det 15 fristående fördelade inom tätorterna Alsike, Knivsta och Edeby. För skolor finns det två fristående fördelade mellan tätorterna Knivsta och Alsike. Enligt framtagna lokalförsörjningsprogram för respektive område så anses behovet av förskola

och skolor vara tillgodosedda fram till år 2035. Framåt i tiden kan behovet av förskole- och skolplatser öka och det är något som ska beaktas i planeringen.

Besöksnäring

Besöksnäringen i Knivsta kommun växer och består idag av cirka 130 företag. I Knivsta kommun finns det flera möjligheter för övernattning och besökare lockas genom vackra natur- och kulturmiljöer samt upplevelser och evenemang. Kommuns läge vid E4:an, närheten till Stockholm, Uppsala, Arlanda och tillsammans med höga natur-, kultur-, och upplevelsevärden skapar förutsättningar närturism och besöksnäringen. Landsbygden ses särskilt som ett stort värde för besöksnäringen genom bland annat natur- och kulturmiljöupplevelser samt gårdsbutiker.

Areella näringar

Areella näringar utgörs exempelvis av jord- och skogsbruk med tillhörande verksamheter. Inom jordbrukssektorn i Knivsta kommun finns det cirka 180 företag. Som verksamheter utgör jord- och skogsbruk ett komplement till varandra, där många verksamma är sysselsatta inom båda näringarna. Idag består Knivsta kommun av cirka 24% jordbruksmark, och cirka 58% av kommunens yta utgörs av skogsmark.

Jordbrukssektorn står inför utmaningar i form av generationsskiften, regelverk och minskad lönsamhet. Samtidigt är livsmedelsförsörjning ett nationellt intresse som har betydelse för Knivsta kommuns resiliens ur ett beredskapsperspektiv.

Jordbrukslandskapet hyser olika typer av värden där utgångspunkten är att all jordbruksmark har ett produktionsvärde. Med produktionsvärde menas hur mycket livsmedel som kan produceras på ett givet jordbruksblock. Vidare består jord- och skogsbrukslandskapet av både natur- och kulturmiljövärden samt upplevelsevärden.

Traktor som skördar. Bild: Ekologigruppen

Riktlinjer för näringsliv och service

Verka för livskraftiga areella näringar

De areella näringarna, jord- och skogsbruk ska stärkas och främjas med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden. Vid utveckling ska fragmentering av jordbruksmark undvikas och tillgänglighet för verksamheterna och deras jordbruksmaskiner beaktas. Möjligheterna till generationsväxling av etablerade jord- och/eller skogsbruksverksamheter ska vid planläggning och bygglovsprövning beaktas.

Beakta jord- och skogsbruksföretagens kombinationsverksamheter

Vid utveckling bör hänsyn tas till jord- och skogsbruksverksamheternas kombinationsverksamheter. Det kan exempelvis vara entreprenad av olika slag, förädling av gårdsprodukter, hantverk och verksamhet inom besöksnäringen.

Främja utvecklingen av besöksnäringen

Vid utveckling ska besöksnäringens verksamheter inom till exempel upplevelser, matproduktion, kultur och rekreation främjas. Möjligheter ska ges för besöksnäringen att utvecklas med hänsyn till och i samklang med natur- och kulturvärden.

Verka för ett dynamiskt näringsliv med fler arbetstillfällen

Ett dynamiskt näringsliv ska eftersträvas med varierad arbetsmarknad och sysselsättningsmöjligheter för olika grupper. Antalet arbetstillfällen ska öka i takt med befolkningsutvecklingen och i samklang med Knivsta kommuns befolkningsstruktur och övrig samhällsutveckling.

Skapa förutsättningar för ett växande näringsliv i hela kommunen

Genom dialog med näringslivet och planering ska näringslivet ges förutsättningar att utvecklas. Både verksamheter och mindre företagsetableringar ska ges utrymme att etablera sig och växa. Prioritering av utvecklingen av näringslivet ska ske där det finns förutsättningar till god tillgång till infrastruktur och kollektivtrafik

Främja och planera för utveckling av verksamhetsmark

Genom planläggning ska behovet av verksamhetsmark beaktas. Samlade ytor för verksamhetsmark bör placeras där det finns god tillgång till infrastruktur och kollektivtrafik. Hänsyn ska tas till områdespåverkan gällande bland annat buller, lukt och trafik. Vid utveckling av verksamhetsmark bör en analys göras över eventuell effekter för påverkan på handels- och näringslivsutveckling i tätorterna Knivsta och Alsike.

Resurshushålla mark för framtida etableringar i centrala Knivsta

Planera och arbeta strategiskt för att resurshålla mark för framtida etableringar och utveckling av arbetsplatser samtidigt som dessa ytor används och aktiveras under tiden.

Främja hållbar lokalisering av störande verksamheter

Verksamheter som har en negativ områdespåverkan gällande exempelvis buller, tung trafik samt verksamheter som hanterar miljöfarliga ämnen ska lokaliseras med hänsyn till människors hälsa och känsliga naturområden.

Integrera boenden med särskild service med övrig bostadsbebyggelse

Vid planläggning ska placering av boenden med särskild service (LSS) beaktas. Boenden med särskild service ska vara integrerad i övrig bostadsbebyggelse och ha nära till kollektivtrafik, service och platser för rekreation. Möjligheten att kombinera boenden med särskild service i bottenvåningen av flerbostadshus ska beaktas.

Integrera särskilda boenden för äldre med övrig bostadsbebyggelse

Vid planläggning ska särskilda boenden för äldre lokaliseras i lägen med närhet till både offentlig och kommersiell service, grönområden samt bra kommunikationer. Möjligheten att kombinera särskilda boenden för äldre med andra funktioner som till exempel förskola ska beaktas.

Beakta behov av ytor och lokaler för vård och omsorg

Vid utveckling ska behovet av ytor samt lokaler för vård och omsorg beaktas och vid behov säkerställas. Det kan ske genom etablering av nya lokaler eller en utveckling av befintliga.

Beakta behov av ytor och lokaler för skola och förskola

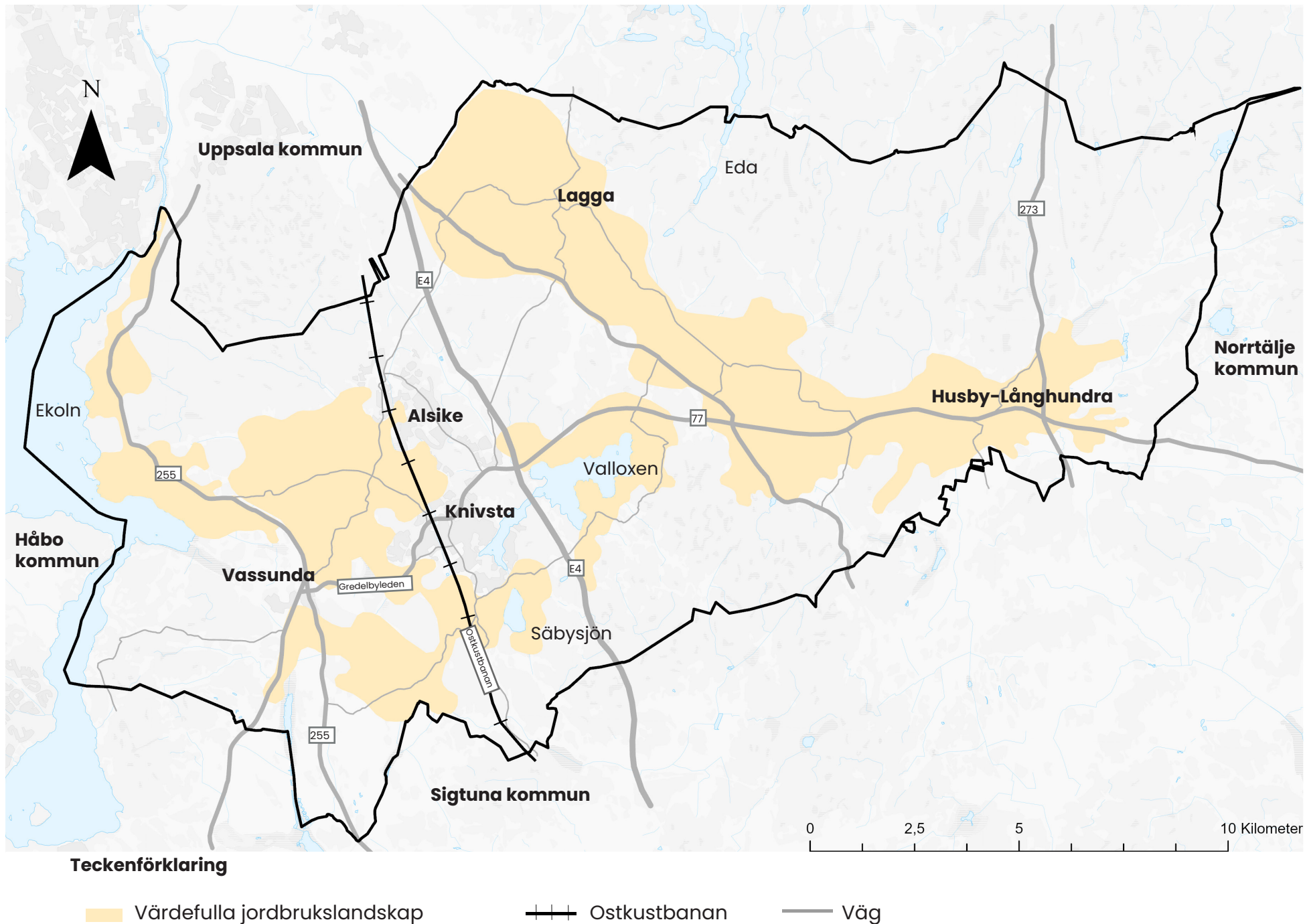
Vid utveckling ska behovet av förskola och skola inom ett område beaktas och vid behov säkerställas. Det kan ske genom etablering av nya lokaler eller en utveckling av befintliga lokaler. Vid planering av förskolor och skolor, och i samband med lovhantering av dessa, ska det eftersträvas att tillräckligt väl tilltagna fri- och lekytor förekommer. Fri- och lekytor bör separeras från angöringsytor i den utsträckning det är möjligt. Vegetation ska inkluderas i behovet av ytor för skola och förskola för att erbjuda naturlek samt bidra till bland annat skugga.

Verka för strategisk placering av skola och förskola

Vid planläggning ska närhet till grönområden och god tillgänglighet med kollektivtrafik beaktas. Trafiksäkra skolvägar i form av trygga gång- och cykelvägar ska prioriteras och utformas på så sätt att barnen väljer att ta den vägen till skolan. Hämtnings- och lämningszoner bör separeras från angöring av varutransporter.

Möjliggör och planera för ett samnyttjande av lokaler och ytor

Utbud och efterfrågan av lokaler för skolverksamhet varierar under tid och ställer krav på utformningen av lokaler. I planläggning av lokaler bör förskola och skola utformas flexibla för att öka möjligheten av samnyttjande. Det bör finnas möjlighet att ställa om lokaler utefter rådande behov.

Natur- och kulturmiljö

I detta avsnitt beskrivs natur- och kulturmiljö som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Grönstruktur

Grönstruktur en resurs och det finns stor tillgång till olika typer av naturområden i Knivsta kommun. Tillsammans bildar de en sammanhängande struktur med höga sociala, kulturella och ekologiska värden.

I tätorterna Knivsta och Alsike består grönstrukturen främst av större grönområden, parker, villaträdgårdar och träd i gatumiljöer. Det omkringliggande jordbrukslandskapet med exempelvis trädbeklädda åkerholmar är en del av tätorternas grönstruktur, genom upplevelsevärden i form av siktlinjer. Naturmiljöerna vid sjöarna Valloxen och Säbysjön utgör också en del av den tätortsnära grönstrukturen, där tätorten möter landsbygden.

Landsbygden består till stor del av omväxlande uppodlade marker och skogsområden av olika storlek. I de norra delarna av kommunen, både i väst och öst, finns större områden med barrdominerad skog, exempelvis Lunsen. Östra landsbygden domineras av stora skogar mot Almunge av Storåns odlingslandskap. I de centrala delarna av kommunen karaktäriseras landskapsbilden av ett mosaikartat landskap med fragmenterade skogsområden. Runt Valloxen och längs Mälaren finns många ängs- och lövskogsmiljöer med höga värden.

Särskilt värdefulla naturområden och spridningssamband

I Knivsta kommun finns det flera särskilt värdefulla naturområden och objekt, varav vissa är skyddade enligt lag genom

exempelvis riksintresse för naturvård, Natura 2000-områden, naturreservat och naturminnen. Dessa naturområden har särskilda värden för den biologiska mångfalden, ekologiska samband och arters spridning. Områdena kan även inneha betydelse för upplevelser och rekreation.

Grönstrukturen i Knivsta kommun är fragmenterad och det finns barriärer som kan ha påverkan på möjligheten för spridningen av arter, exempelvis större vägar och bebyggelse. Vissa miljöer utgör särskilt viktiga habitat, och spridningssamband mellan dessa kan vara avgörande för en arts fortlevnad. Genom en landskapsekologisk analys som Knivsta kommun lät göra, har särskilt viktiga platser och samband för spridning identifierats för nätverken barrskog, lövskog och gräsmark.

För barrskog finns det flera gröna strategiska samband, bland annat från Lunsen mot skogarna på östra landsbygden via tätorterna Alsike och Knivsta. För lövskog finns det viktiga samband längs Valloxen och Mälaren. För gräsmarker utgör kraftledningsgatorna de främsta gröna strategiska sambanden för arter som trivs i dessa miljöer.

Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO)

Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön enligt 3 kap. 3 § miljöbalken. I Knivsta kommun utgör ESKO-områden de redan lagskyddade naturområdena samt de platser som anses viktiga ur ett spridningssamband för nätverken barrskog, lövskog och gräsmark. Allt vatten i Knivsta kommun anses vara ESKO-område, och hanteras genom bland annat lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster, strandskydd och andra åtgärder inom vatten.

Riksintresse för naturvård

Ett område utses till riksintresse för naturvård för att skydda nationellt viktiga naturvärden. Inom Knivsta kommun finns fem riksintressen för naturvård; Kungshamn-Morga, Rickebasta alsumpskog, Lagga, Valloxenområdet samt Hönsgärde.

Natura 2000-områden

Ett Natura 2000-område är ett nätverk av skyddade naturområden i Europa, som skapats för att bevara värdefulla naturtyper samt växt- och djurarter. I Knivsta kommun finns

tre Natura 2000-områden; Morga, Rickebasta alsumpskog och Sävjaån-Funbosjön.

Naturreservat

Ett naturreservat är ett område som har extra höga naturvärden och som skyddas för att bevara biologisk mångfald, naturmiljöer eller för att tillgodose behov av friluftsliv. Knivsta kommun har sex naturreservat; Kungshamn-Morga, Södra Lunsen, Rickebasta alsumpskog, Ängbyskogen, Gredelbyhagar och Trunsta träsk samt Moralundsskiftet. Två är kommunala (Gredelbyhagar och Trunsta träsk samt Ängbyskogen) medan övriga fyra förvaltas av staten.

Naturminne

Ett naturminne är ett särpräglad naturföremål som behöver skyddas eller vårdas särskilt. Knivsta kommun har fem naturminnen som består av ett enstaka eller flera träd, exempelvis en tall öster om Valloxen och tre ekdungar vid Vallox-Säby.

Vitsippor i naturreservatet Kungshamn-Morga. Foto: Knivsta kommun

Översiktsplan 2035 med utblick till 2050

Blåstruktur

Vattenmiljöerna i Knivsta kommun har stor betydelse för växt- och djurlivet och för den biologiska mångfalden. Såväl ytvatten som grundvatten är viktiga för exempelvis ekologiska system och vattenförsörjning. Sjöar, våtmarker, bäckar och diken har betydelse för biologisk mångfald och även för rening och utjämning av vattendragens flöden. Anlagda vatten i form dagvattendammar har också betydelse för ekosystem och för rening och utjämning av vattendragens flöden.

Vattenmiljöer har också betydelse för friluftslivet och som upplevelsevärde, då många trivs nära vatten och använder vattenmiljöerna för olika typer av rekreation, som till exempel bad, fiske, strandpromenader och skridskoåkning.

Miljökvalitetsnormer för vatten
Europeiska unionen instiftade år 2000 ett ramverk för att skydda vatten mot föroreningar och vandringshinder, vilket implementerades i Sverige år 2004 i form av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten. Miljökvalitetsnormerna regleras i miljöbalken (1998:808). Normerna uttrycker den kvalitet som en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt.

Fastställda MKN finns för alla vatten som definierats som vattenförekomster. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. Det övergripande målet är att uppnå god status för alla yt- och grundvattenförekomster och att vattenkvaliteten inte får försämrass.

Status för ytvatten delas in i ekologisk och kemisk status och i kvantitativ och kemisk status för grundvatten. Detta är ett omfattande regelverk som inkluderar allt från föroreningar i vattnet till vandringshinder för fisk i vattenmiljön.

Knivsta kommun har flera vattenförekomster som senast år 2027, alternativt 2033, ska uppnå god ekologisk status enligt vattendirektivet. Den kemiska statusen är inte tidsatt som den ekologiska statusen. Kommunen ska utreda samt följa upp miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten, så dessa inte påverkas avseende både ekologisk och kemisk status.

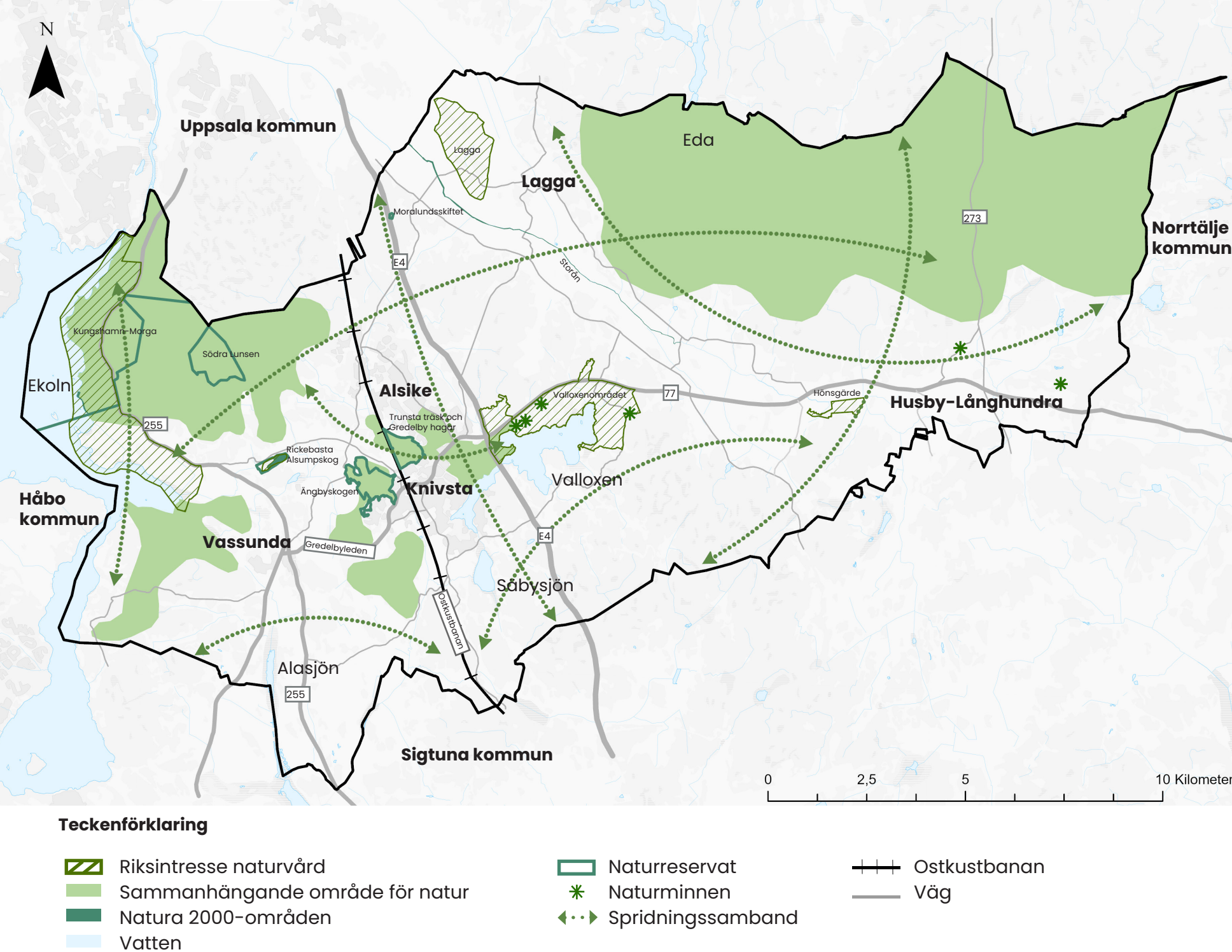
Kommunen har fem grundvattenförekomster, varav två har krav på att uppnå god kemisk status senast år 2027. Övriga tre uppnår redan god kvantitativ och kemisk status.

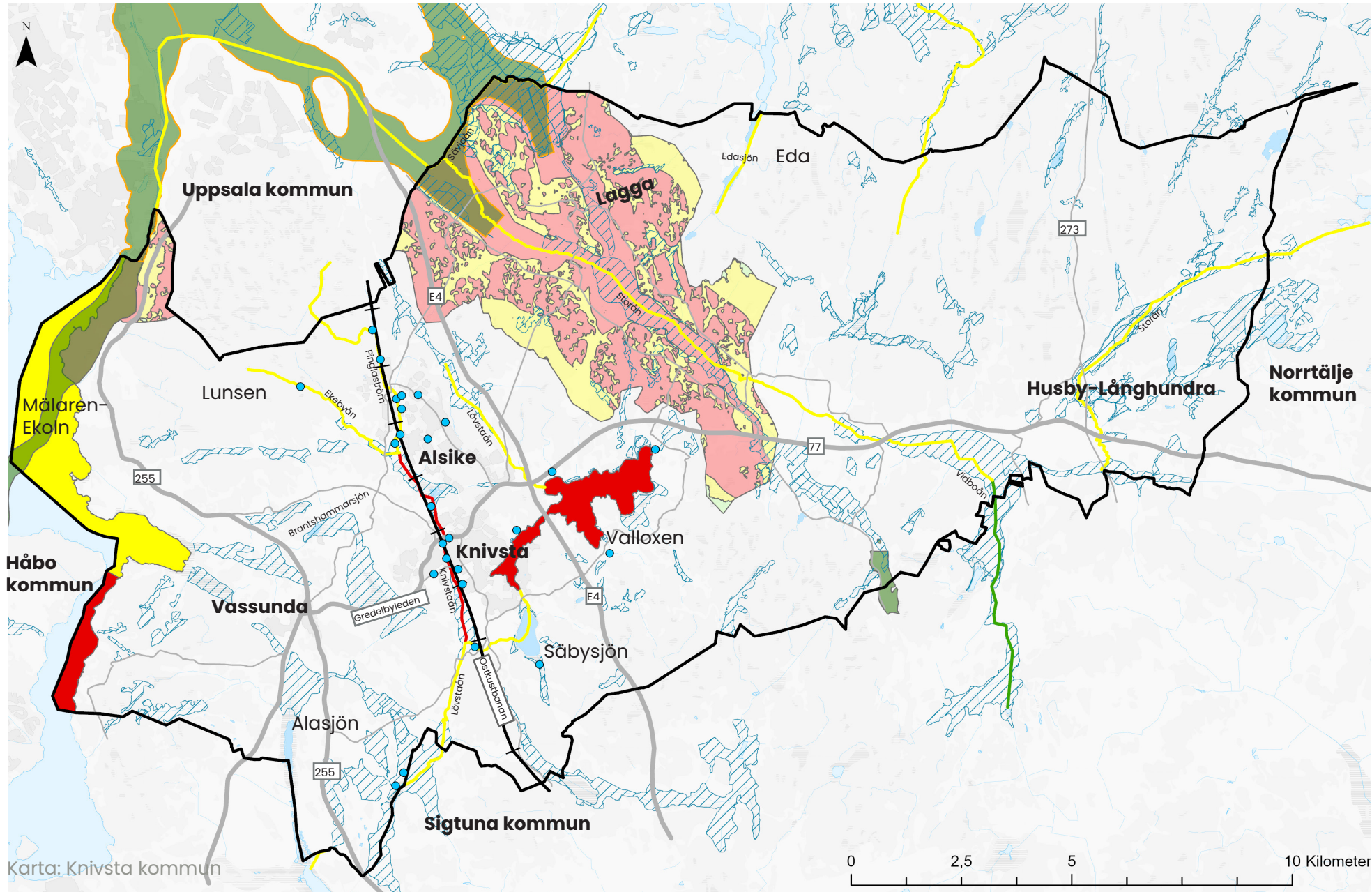
Uppsalaåsen utgör kommunens största och viktigaste grundvattenmagasin. Uppsalaåsen går i nord-sydlig riktning utefter Ekolns östra strand och längs Storåns dalgång.

Förslag på åtgärder tas fram inom ramen för arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten (LÅP). De lokala åtgärdsprogrammen syftar till att hitta åtgärder för att förbättra vattenförekomsternas status. Vissa vattenförekomster delar Knivsta kommun med sina grannkommuner och därför blir mellankommunal och regional samverkan viktigt för att skapa välmående vatten. Knivsta kommun har tagit fram lokala åtgärdsprogram för de vattenförekomster som rinner genom tätorterna Knivsta och Alsike. Inga av dessa vattenförekomster uppnår god ekologisk eller kemisk status.

Strandskydd

Strandskydd finns vid många av kommunens vattendrag och sjöar. Skyddet gäller generellt 100 meter från strandkanten, både på land och ner i vatten. Detta skydd kan utökas till 300 meter om det anses lämpligt. Kommunerna har det primära ansvaret för att hantera frågor om strandskydd. Länsstyrelserna ska granska alla dispenser och upphävanden av strandskydd.

Teckenförklaring

Ytförekomster och ekologisk status
Sjöar/vattendrag:

- God ekologisk status
- Måttlig ekologisk status
- Dålig ekologisk status

Grundvattenförekomster och
kemisk samt kvantitativ status

- god status kemisk/kvantitativ
- otillfredställande kemisk status

Känslighet
grundvatten

- Hög
- Måttlig
- Låg

Båtnadsområde
- markavvattning

- LÅP - åtgärder
- Ostkustbanan
- Väg

Kulturmiljövärden

Knivsta kommun är välförsett med värdefulla kulturmiljöer och bidrar till kommunens identitet. En kulturmiljö är en plats som har påverkats och formats av mänsklig aktivitet över lång tid.

Lagstadgade kulturmiljövärden

I Knivsta kommun finns det flera kulturmiljöer som innehar någon form av lagskydd, exempelvis riksintresse för kulturmiljövården, fornlämningar, byggnadsminnen, landskapsbildskydd och områdesbestämmelser

Riksintresse för kulturmiljövården

Inom Knivsta kommun finns det fyra riksintressen för kulturmiljövården. Dessa berör Alsike, Långhundaleden, Landskapet kring Valloxen och Säbysjön och Vassunda. Utpekandet av ett riksintresse för kulturmiljövården grundar sig på en bedömning av landskapets fysiska innehåll och egenskaper med avseende på möjligheten att förstå väsentliga delar av samhällets kulturhistoriska utveckling.

Fornlämningar

Det finns ett stort antal fornlämningar inom hela kommunen. En fornlämning är en lämning efter människors verksamhet som exempelvis gravar, boplatser, runstenar, kulturlager i medeltida städer eller ruiner. Fasta fornlämningar har ett generellt lagskydd enligt kulturmiljölagen (1988:950).

Detta omfattar även ännu ej registrerade fornlämningar, exempelvis sådana som upptäcks i samband med detaljplanearbete och byggnadsarbeten. Skyddet omfattar även ett område runt varje fornlämning. Många av kommunens fornlämningar inkorporeras även inom de miljöer och riksintressen som skyddas och pekas ut av kommunen och staten.

Byggnadsminnen

Inom Knivsta kommuns finns det fyra byggnadsminnen, ett statligt och tre enskilda. Det är Flottsunds fyr (enskilt), Krusenbergs herrgård (enskilt), Skottsila f.d. mönsterskrivarboställe (enskilt) och Mora stenar (statligt). Ett byggnadsminne berättar om historiska skeenden, samhällsförändringar över tid, specifika händelser och även enskilda personers historia.

Intressen och värden

Byggnadsminnen kan beslutas av Länsstyrelsen i samråd med aktuell fastighetsägare (enskilda byggnadsminnen) eller av regeringen genom Riksantikvarieämbetet (statliga byggnadsminnen). I beslut om byggnadsminne anges vilka delar av byggnaden som är skyddade och som behöver tillstånd för att ändras.

Landskapsbildskydd

I Knivsta kommun finns det ett landskapsbildskydd och det är över Alsike kyrka. Landskapsbildskydd är ett äldre typ av lagskydd som syftar till att framför allt skydda värdet av den visuella upplevelsen av ett landskap från förändringar av topografi eller störande inslag i form av bebyggelse.

Länsstyrelsen är beslutande instans och huvudman för landskapsbildskydd. Skyddet styrs genom den numera upphävida naturvårdslagen (1964:822), men tidigare beslut om landskapsbildskydd gäller fortsatt.

Kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljöer

Kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljöer syftar till områden och miljöer som inte har egna lagstadgade skydd men som anses särskilt värdefulla. Det kan exempelvis handla om bebyggelsestrukturer som tydligt bär spår från en tidsperiod eller byggnader som är synnerligen välbevarad. De utpekade kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljöerna berör därmed ofta, men inte alltid, de lagstadgat skyddade kulturmiljövärdena.

Områdesbestämmelser

I Knivsta kommun finns ett flertal områden med gällande områdesbestämmelser. Områdesbestämmelserna i Knivsta kommun beslutades när kommunen var en del av Uppsala kommun.

Avsikten med dessa är att genom utökad lovplikt skydda värdefulla kulturmiljöer från att förvanskas eller skadas. De får upprättas inom begränsade områden som inte är detaljplanelagda och det är kommunen själv som upprättar dessa områden. Områdesbestämmelserna är:

- Dalgångslandskapet mellan Rickebasta och Hagelstena
- Ekhamn och Haknäs
- Säby, Eriksberg, Vinstena, Edeby 2:8, Edeby 4:1 och Örby
- Vassunda kyrkomiljö
- Skålstå, Kragsta och Gurresta
- Odlingslandskapet sydväst om Knivsta kyrka
- Knivsta och Nor
- Herrgårdslandskapet kring sjön Valloxen
- Framnäs, Myrtorpet, Lugnet och Dalbo
- Vrå egnahemsområde, Vrå gård och Lippinge by
- Oleda, Nya tarv och Valloxens sjukhem
- Morby
- Säby, Norrby, Väsby och Högby
- Kasby, Lagga, Örby, Marma och Årby
- Olunda
- Storåns dalgångslandskap mellan Tisslinge och Långhundra

- Åsby, Lunda 1:1 och Åsbergsby
- Husby-långhundra by, Hjälmså, Tuna, Fransta och Vackerberga
- Åby, Bålsta, Lockstaholm, Tarv och Ändeberg

Kulturmiljöer i tätorten

Kulturmiljöprogrammet för Knivsta tätort (Knivsta kommun, 2013) beskriver tätortens historia och hur dess kulturarv ska förvaltas. I programmet beskrivs bland annat hur Knivsta vuxit fram genom åren med olika typer av bebyggelse som har präglats av de olika tidernas ideal om stil och funktion. Många byggnader med olika stildrag finns välbevarade i området vilket ger en dynamisk känsla för tätorten.

Kulturmiljöer på landsbygden
Kulturmiljöutredningen (Knivsta kommun, 2024) redovisar en kortfattad beskrivning om kommunens historiska utveckling från stenåldern (cirka 4 000 år f.Kr.) till ungefär 1990-talet. Baserat på naturgeografisk historia och den historiska samhällsutvecklingen identifierar kulturmiljöutredningen landskaps- respektive byggnadskaraktärer som är särpräglade för Knivsta kommun.

Slutligen identifierar kulturmiljöutredningen 23 särskilt värdefulla kulturmiljöer. Urvalet har skett med en tidsmässig och geografisk avgränsning. Knivsta tätort ingår inte i utredningen eftersom framtaget kulturmiljöprogrammet för Knivsta tätort anses vara fortsatt aktuellt.

För att klassas som en särskilt värdefull kulturmiljö enligt utredningen behöver miljön utgöras av en större sammanhållen bebyggelsemiljö, välbevarade byggnader och ha en tydlig läsbarhet av byggnadens eller bebyggelsens historiska utveckling. I vissa fall har historiska byar kompletterats eller ersatts med nya byggnader i så stor grad att miljön i sin helhet inte längre kan ses som särskilt värdefull.

Röda hus vid landsväg, Marma. Karta: White

Kulturliv

I Knivsta kommun finns det ett rikt kulturliv som riktar sig till människor i alla åldrar. Kulturlokaler och -föreningar utgör mötesplatser för både boende i kommunen och besökare. Det finns lokaler som är särskilt anpassade för kulturaktiviteter, exempelvis i Centrum för idrott och kultur (CIK) och bibliotek, men lokaler samnyttjas även med skola och idrott. Aktiviteter och evenemang ordnas bland annat av lokala kulturföreningar, Knivsta ungdomsverksamhet, fritidsföreningar, bygdegårdsföreningar, bibliotek och kommunens kulturskola.

Centrum för idrott och kultur. Foto: Knivsta kommun

Riktlinjer för natur- och kulturmiljö

Värna om vattenfrågor i planeringen

Vid all planering, bygglovs- och tillståndsgivning och vid tillsyn av frågor som riskerar att påverka yt- och grundvatten, ska långsiktig god hushållning med vatten tryggas och hantering av avlopp och dagvatten säkras. Det sker genom att ta hänsyn till gällande miljökvalitetsnormer, hela avrinningsområdet, övriga relevanta miljöaspekter och hälsoskyddsaspekter samt framtida klimatförändringar och risk för översvämningar.

Beakta lagskyddade områden för vattenmiljön

I och intill vattenmiljöer med lagskydd som till exempel riksintressen, Natura 2000 och strandskydd ska hänsyn tas till dess värden och vid utveckling ska dessa beaktas.

Verka för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten

Miljökvalitetsnormerna för vatten ska nås med hänsyn till vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status för ytvatten, respektive kvantitativa och kemiska status för grundvatten. Hur vattenförekomsterna påverkas av utveckling och befintlig bebyggelse ska utredas och om det finns risk att miljökvalitetsnormerna för vatten inte uppnås ska förebyggande åtgärder vidtas. Genom lokala åtgärdsprogram ska åtgärder identifieras, planeras och genomföras. Vid beslut om utveckling som påverkar en vattenförekomst som berör flera kommuner bör dialog och samråd ske mellan kommunerna.

Bevara och utveckla spridningssamband och konnektivitet

Spridningssamband och konnektivitet inom och mellan olika naturområden ska bevaras och utvecklas för att säkerställa att arter kan röra sig fritt och att ekosystemen fungerar effektivt. Gröna korridorer ska identifieras och värnas om vid utveckling.

Bevara värdefulla naturområden och arter

Livsmiljöer och arter viktiga för ekosystemens funktion bör identifieras och skyddas. Detta inkluderar exempelvis ängs- och betesmarker, våtmarker, brynmiljöer, vattenmiljöer och vägrenar samt Uppsala läns ansvarsarter och ansvarsnaturtyper. Vid planläggning och utveckling ska styrdokument och relevanta utredningar gällande naturmiljö och arter beaktas. Hänsyn ska tas till att säkerställa skydd för mark med höga naturvärden.

Utveckla kommunens ekosystemtjänster

En god tillgång på en mångfald av ytor ska planeras för, med syfte att stärka kommunens resiliens. Exempel på sådana funktioner är jordbruksmark, ytor för dagvattenrening och översvämning, samt områden för biologisk mångfald. Tillräcklig kapacitet ska tillskapas för viktiga ekosystemtjänster, genom att på en översiktlig eller områdesnivå analysera tillgång och behov av olika tjänster.

Beakta lagskyddade områden för kulturmiljön

Vid utveckling ska hänsyn tas till kulturmiljövärden i och intill miljöer med områdesbestämmelser eller annat lagskydd som till exempel riksintressen.

Beakta kulturlandskapet som besöksmål

Kulturlandskapet i sin helhet med tillhörande upplevelsevärden ska beaktas som en resurs, som bör förvaltas och utvecklas med tanke på rekreation och turism. Känsliga kulturmiljöer bör särskilt beaktas och värnas i relation till besöksstryck.

Beakta och synliggör fornlämningar vid utveckling och planering

Påverkan på fornlämningar ska i största möjliga mån undvikas. Tillkommande bebyggelse bör undvikas mellan fornlämningar och vägar för att bibehålla lämningarnas viktiga roll för landskapsbilden. Vid planläggning och förhandsbesked ska förekomst av fornlämningar utredas och vid behov ska en arkeologisk undersökning göras. Om lämpligt bör fornlämningar synliggöras och dess upplevelsevärde stärkas.

Ta tillvara och bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer

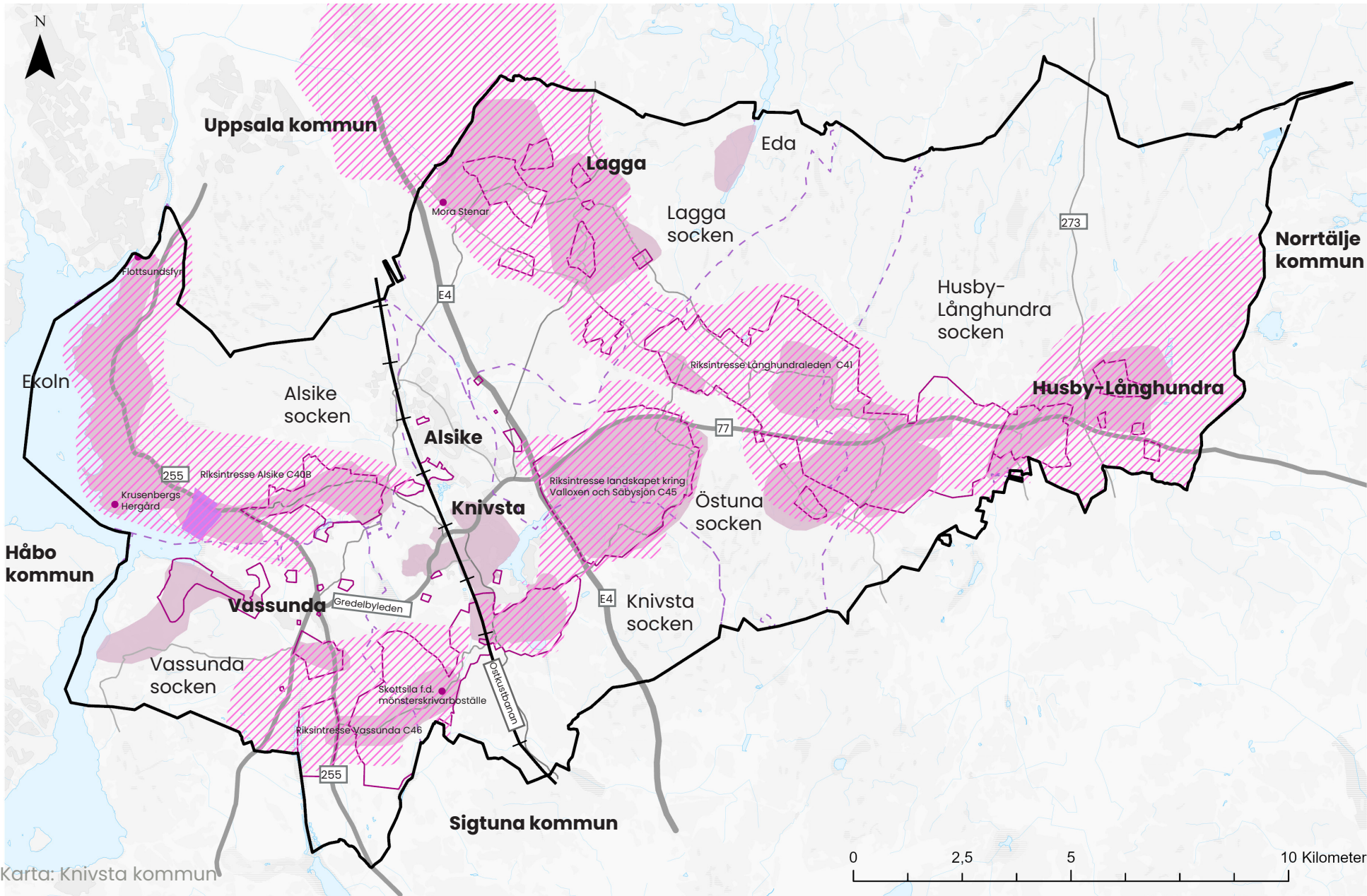
Vid utveckling ska hänsyn tas till kulturhistoriskt viktiga byggnader och miljöer samt miljön direkt intill då det utgör en viktig del av kulturmiljöns helhet. Vid planläggning och utveckling ska styrdokument och relevanta utredningar gällande kulturmiljö beaktas. Antikvarisk kompetens ska tillfrågas vid planering eller exploatering i eller invid områden med kulturmiljövärden.

Beakta och bevara landskapsbilden

Vid utveckling ska hänsyn tas till Knivsta kommuns olika landskapsbilder och analys bör göras över eventuell påverkan. Hänsyn bör tas till exempelvis det öppna landskapet med hävdade åkrar, ängar och hagar. Viktiga siktlinjer och utblickar mot till exempel kyrkor, herrgårdar, dalgångar, sjöar och vattendrag bör behållas och stärkas.

Verka för strategisk placering av lokaler för kultur

Lokaler och anläggningar för kultur och idrott ska lokaliseras i centrala lägen, ha god tillgång till kollektivtrafik och vara tillgängliga för gående och cyklister.

Teckenförklaring

/// Riksintresse för kulturmiljövården	Landscapsbildskydd	++ Ostkustbanan
Kulturhistorisk värdefull helhetsmiljö	Byggnadsminne	— Väg
Områdesbestämmelser	— Sockengränsen	
Vatten		

Friluftsliv och rekreation

I detta avsnitt beskrivs friluftsliv och rekreation som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Friluftsliv och rekreation

I Knivsta kommun finns möjlighet till friluftaktiveter i flera naturområden, exempelvis i skogar och vid sjöarna Valloxen och Mälaren samt längs med deras stränder. Friluftslivet har stor betydelse för folkhälsan, både den fysiska och psykiska hälsan, då vistelse i naturen har en avstressande effekt och kan påskynda återhämtning. Att ha möjlighet till friluftsliv nära bostaden är viktigt, inte minst för barn och äldre. Friluftslivet kan även bidra till ökad förståelse för naturen och ökad social gemenskap.

I Knivsta kommun finns det många platser där det går att bedriva ett friluftsliv med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden samt jord- och skogsbruk.

Kungshamn-Morga vid Mälaren och Lunsen, ett högt beläget skogsområde på gränsen till Uppsala, erbjuder tysta områden för återhämtning.

I Boängsskogen mellan Alsike och Knivsta finns det elljusspår, BMX-bana och MTB-bana. Vid Valloxen finns friluftsområdet Kølängen med stigar och närhet till vatten. Ängbyskogen är ett kommunalt naturreservat

i västra delen av Knivsta tätort med rekreativa värden i form av stigar och mötesplatser. Vidare utgör Gredelby hagar och Trunsta Träsk, Margaretaskogen, Hammaren samt närnatur runtom Alsike tätort viktiga platser för friluftslivet och rekreation i båda tätorterna.

Sjöarna och vattendragen i Knivsta kommun utgör viktiga platser för rekreation. Sjöarna ger möjligheter för bad, båtliv, strandpromenader, vattenaktiviteter och skridskoåkning. Det finns flera officiella badplatser i kommunen, exempelvis Särstabadet och Brunnbybadet vid sjön Valloxen. Vid Mälaren finns det badmöjligheter i Kungshamn-Morga. Vid Valloxen finns flera hundbadplatser. Kommunalt bad finns även vid Norrsjön i anslutning till Eda lägergård.

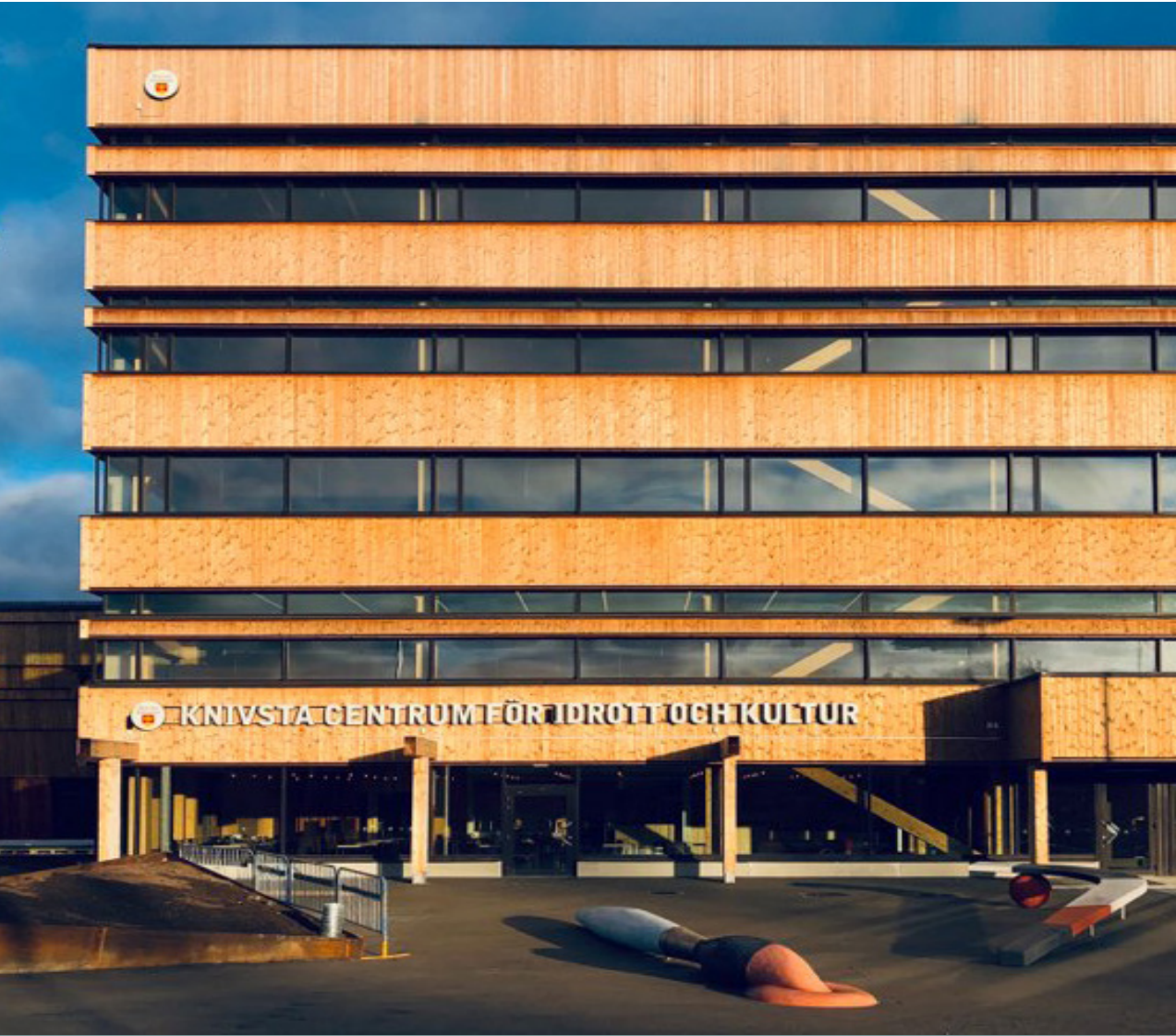
Eda lägergård ägs av kommunen och här finns utöver badplats även en båtbygga och bra möjligheter för kanotpaddling. Från Norrsjön går det att ta sig vidare in i Ramsen och Trehörningen till Fjällnora friluftsområde, som tillhör Uppsala kommun. Med utgångspunkt

från Eda går det även att vandra längs sjöarna norrut, till Fjällnora och västerut på Upplandsleden.

Anläggningar för idrott och rörelse

I Knivsta kommun finns det flera anläggningar för idrott och rörelse så som ridning, fotbollsplaner, spontanidrottsplatser, Hälsohuset, Centrum för idrott och kultur samt fritidsaktiviteter i skolornas lokaler. Det finns även ett flertal lekplatser och ytor för lek inom om kommunen.

Ytor och anläggningar ändras över tid och säsong. Under vintern uppstår tillfälliga anläggningar för vinteraktiviteter, exempelvis isbanor för skridskor och spår för längdskidor.

Centrum för idrott och Kultur. Foto: Knivsta kommun

Riktlinjer för friluftsliv och rekreation

Verka för ett hänsynsfullt friluftsliv
Genom dialog och information verka för bättre förståelse och kunskap i hur ett hänsynsfullt friluftsliv kan bedrivas.

Stärk och utveckla områden för friluftsliv och rekreation

Vid utveckling ska behovet av ytor för friluftsliv och rekreation beaktas, både vid nybyggnation och befintlig bebyggelse. Naturliga rörelsemönster bör stärkas genom gång- och cykelstråk som binder samman bostadsområden med ytor för friluftsliv och rekreation. Genom entréer av olika slag där information återfinns skapas ett mer tillgängligt friluftsliv.

Säkra tillgången till frilufts- och rekreationsområden

Tillgång till frilufts- och rekreationsområden ska vara god och jämt fördelad inom kommunen. Områdena ska utvecklas som mötesplatser med en variation av aktiviteter och upplevelser. Platserna ska tilltala en mångfald av människor och i den mån det är möjligt tillgänglighetsanpassas för att fler ska

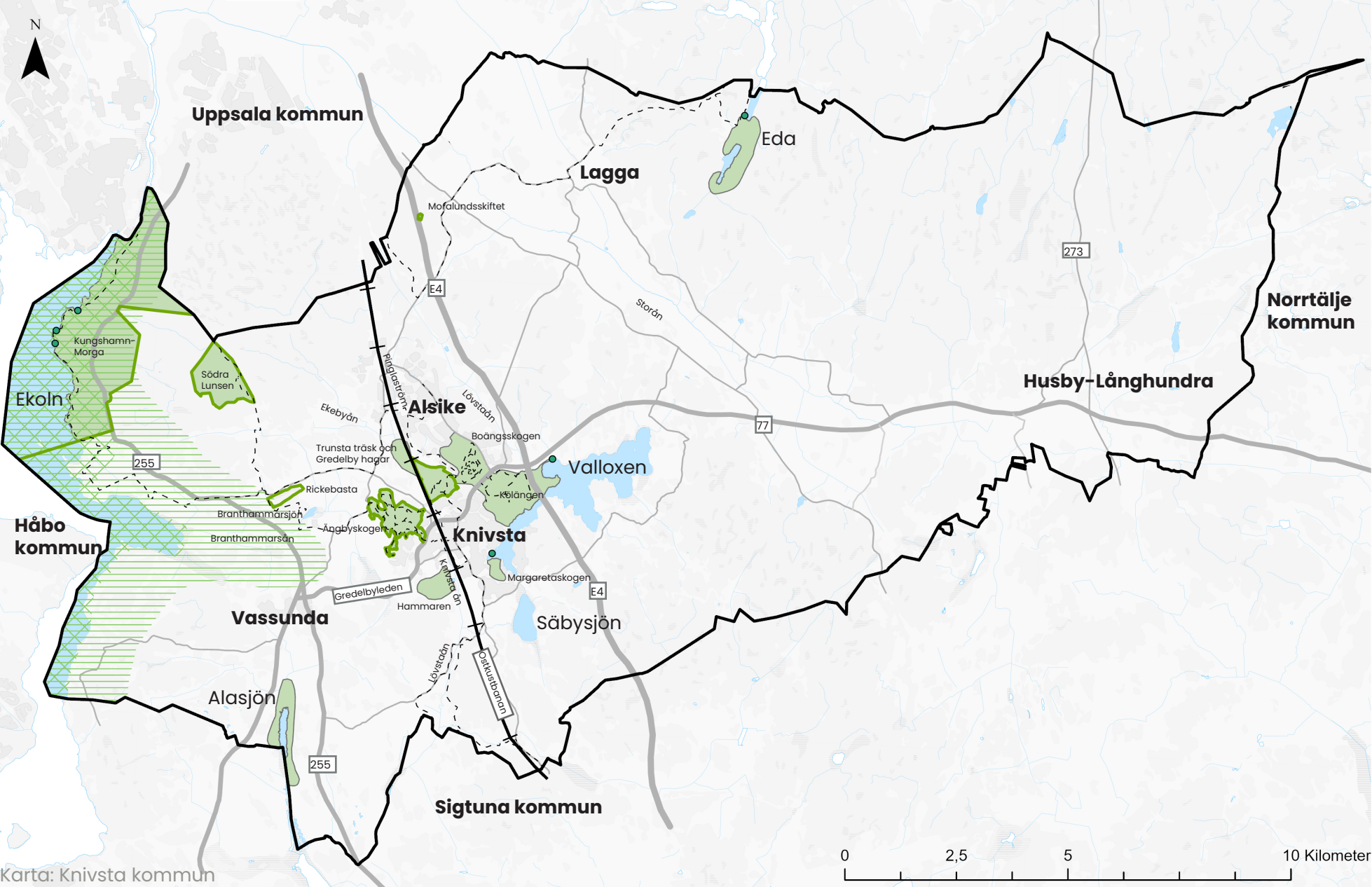
ha tillgång till friluftsliv och rekreation. Där tillgången inte kan säkras bör utredningar och dialog föras med berörda aktörer om åtgärder kan genomföras för att öka tillgängligheten. Tillgången på frilufts- och rekreationsområden sker med hänsyn till andra värden, så som exempelvis natur- och kulturvärden samt jord- och skogsbruk.

Stärk tillgång till vattennära strövområden

Tillgången till strandområden och målpunkter längs vatten, så som strandnära promenadstråk, bryggor och stränder/badplatser, ska vara god. Vid utveckling ska tillgången till samt utblickar mot vatten beaktas. Hänsyn ska tas till värdefulla vattenmiljöer vid utveckling.

Utveckla anläggningar i takt med behovet

Utveckling av anläggningar för friluftsliv och rekreation bör ske i takt med övrig samhällsutveckling. Vid behov ska ytor tillskapas för friluftslivet. Dessa ska planeras utifrån sociala, ekologiska och samhällsekonomiska aspekter och värden.

Teckenförklaring

XXXX Riksintresse friluftsliv	■ Funktion för friluftslivet	+++ Ostkustbanan
Riksintesse rörligt friluftsliv	■ Vatten	— Väg
□ Naturreservat	● Badplatser	- - - Vandringsstråk

Teknisk försörjning

I detta avsnitt beskrivs teknisk försörjning som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Fjärrvärme

I Knivsta kommun är fjärrvärmenätet utbyggt i tätorterna Knivsta och Alsike mot Ar och Västra Ängby. Områdena förses med fjärrvärme från Knivsta fjärrvärmeverk samt genom en panncentral i Alsike. I verken används mestadels träflis, pellets, bark och andra restprodukter från skogsindustrin för att skapa fjärrvärme. I kommunen finns det även andra producenter av värme.

regionala elnätet. För det lokala elnätet finns det ett flertal nätagare, däribland Vattenfall.

Svenska kraftnät arbetar med att ersätta vissa kraftledningar för att säkerställa en framtida elförsörjning. 220 kV-ledningen som går längs E4:an i Knivsta kommun mellan Plenninge i Uppsala kommun och Odensala i Sigtuna kommun ska ersättas med en dubbel 400 kV-ledning. Under 2030-talet väntas den nya ledningen tas i drift.

Elförsörjning

Genom Knivsta kommun går flera kraftledningar tillhörande stamnätet för el samt kraftledningar för det regionala och lokala elnätet. Svenska kraftnät är nätagare för stamnätet medan Vattenfall är nätagare för det

ledningshavare ansöker om ledningsrätt eller att gemensamhetsanläggningar bildas. Detta genomförs genom en Lantmäteriförrättning. Tillsammans med berörda aktörer arbetar Knivsta kommun med att fortsätta verka för bredbandsutbyggnad.

Avfallshantering

Under år 2022 antog Knivsta kommun en avfallsplan tillsammans med Håbo, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner. I avfallsplanen beskrivs hur de nationella miljömålen ska uppfyllas genom att fokusera på fyra utvecklingsområden som anger övergripande målsättningar, förebyggande och återvinning, avfall till resurs, minskad miljöpåverkan, tillgänglighet och service.

Knivsta kommun har ett antal återvinningsstationer utplacerade i tätorten och på landsbygden. I Knivsta tätort finns det en kretsloppspark där bland annat grovsopor, trädgårdsavfall och farligt avfall kan lämnas. I kretsloppsparken finns det möjlighet för att lämna in till återbruk.

Vatten och avlopp

En vattentjänstplan redogör för en långsiktig planering för hur kommunen ska tillgodose behovet av allmänna vattentjänster, det vill säga försörjning av vatten och avlopp. Planen ska innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Ett förslag till vattentjänstplan är under framtagande.

Generellt är det låg tillgång på grundvatten i stora delar av Knivsta kommun, vilket påverkar möjligheten för utbyggnad av enskilt vatten och avlopp.

I Knivsta kommun finns sammanlagt över 185 mil VA-ledningar. Underhåll och utbyggnad av VA-ledningsnätet är viktigt och för att möta kommande behov behöver befintligt ledningssystem förnyas och dimensioneras om. En förnyelseplan är framtagen för Knivsta kommuns ledningsnät, där uppföljning av årlig förnyelsetakt ingår.

Dricksvatten

Dricksvatten till tätorterna Knivsta och Alsike levereras av Norrvattten från Mälaren via Görvålns vattenverk i Järfälla kommun. Norrvatten har idag 14 anslutna medlemskommuner och utreder åtgärder för att öka kapaciteten och säkerställa vattenproduktionen.

Mälaren som primär dricksvattentäkt innebär generellt god vattentillgång men är dock känslig för föroreningar och saltvatteninträngning. Riskerna ökar i och med klimatförändringarna genom starkare skyfall samt ökad havsvattennivå.

Dricksvattenledningen går till Knivsta kommun via Märsta och har god kapacitet. Mellan Märsta och Knivsta kommun finns enbart en ledning vilket innebär att det inte finns någon reservvattenförsörjning. Kommunen samarbetar med Norrvatten för att hitta alternativa reservvattenlösningar och därmed skapa en mer resiliient dricksvattenförsörjning. Det finns även planer på att förlänga ledningen från Knivsta kommun

till Uppsala kommun. Detta skulle leda till att både kommunerna skulle kunna agera som redundans för varandra.

I kommunen finns det två mindre kommunala vattenverk, i Lagga och Vassunda. Den enskilda dricksvattenförsörjningen baserar sig nästan uteslutande på uttag av grundvatten från bergborrhade brunnar. De flesta fastigheter med enskilt dricksvatten har en egen brunn på sin fastighet men det finns också gemensamma brunnar för flera fastigheter. Det finns även några större gemensamhetsanläggningar för dricksvatten som drivs av samfälligheter.

Spillvatten

Spillvatten från tätorterna Knivsta och Alsike behandlas i Knivsta reningsverk. Reningsverkets kapacitet är begränsad, arbete pågår med att ansluta Knivsta kommun till Käppala reningsverk. En anslutning kommer att innebära positiva miljöeffekter, till exempel minskade utsläpp av renat avloppsvatten till Knivstaån, i förlängningen Lövstaån, Garnsviken och Mälaren. Anslutningen kommer att ske genom två tryckledningar

till Märsta i Sigtuna kommun, för att sedan ledas vidare i Käppalaförbundets tunnel- och ledningssystem till Lidingö och Käppalaverket. Tidigast förväntas Knivsta kommun kunna leda sitt avloppsvatten till Käppalaverket runt år 2028.

Det finns tre mindre reningsverk i Knivsta kommun, belägna i Vassunda, Lagga och Västersjö. Vidare finns det cirka 2000 enskilda avloppsanläggningar i kommunen där många av anläggningarna är gamla och i behov av upprustning. Kommunen är tillsynsmyndighet och genomför tillsyn över både enskilda och allmänna avloppsanläggningar.

Dagvatten

Dagvatten är tillfälliga flöden av regn- eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markytan eller konstruktion. Dagvattenhantering är bortledande eller annat omhändertagande av dagvatten från ett område med samlad bebyggelse.

En recipient är en vattenförekomst där det tekniska avrinningsområdet för dagvatten mynnar. Dagvatten kan orsaka översvämning i bebyggd miljö eller ge negativ påverkan på grundvatten, sjöar och vattendrag genom förorening.

När förtätning sker och fler hårdgjorda ytor tillkommer minskar möjligheten för regnvatten att infiltreras, fördröjas och renas.

Vid ändamålsenlig dagvattenhantering utgör dagvattnet en resurs och kan bidra till en attraktiv stadsmiljö. Gröna miljöer och öppna dagvattenlösningar i stadsmiljön saktar ner dagvattenflöden och minskar översvämningsrisker samtidigt som dagvattnet renas från föroreningar. De kan även gynna andra ekosystemtjänster som biologisk mångfald, luftrening, temperaturreglering samt stärka människors hälsa och ge estetiska och rekreativa mervärden.

En långsiktig hållbar dagvattenhantering kräver samarbete och samverkan mellan kommunen och andra aktörer. Dagvattenhantering ska vara en del av hela planeringsprocessen: från översiktlig planering och markförsäljning till bygglov, genomförande, drift och skötsel av anläggningar.

Knivsta kommun håller även på att ta fram en dagvattenstrategi samband med framtagandet av en vattentjänstplan. Den som syftar till att skapa gemensamma mål i Knivsta kommun gällande dagvattenhantering.

Dagvattendamm i Knivsta kommun.
Foto: Knivsta kommun

Riktlinjer för teknisk försörjning

Beakta utvecklingen av förnybar energi i planeringen

I dialog med berörda aktörer ska åtgärder som bidrar till minskad energianvändning och ett ökat användande av förnybar energi identifieras. Vid utveckling av förnybar energi ska hänsyn tas till andra värden, till exempel jordbruksmark, natur- och kulturmiljö, riksintressen och andra skyddsaspekter.

Underhåll, planera och möjliggör utbyggnad av tekniska anläggningar utifrån behov

Skapa förutsättningar för en hållbar utbyggnad samt underhåll av tekniska anläggningar som fjärrvärme, vatten, avlopp och el genom bebyggelseutveckling, investeringar och strategiska prioriteringar samt utvecklingsriktning.

Markförlägg lokala kraftledningar

Det lokala elnätet ska i möjligaste mån markförläggas vid utveckling.

Verka för ett välutbyggt bredband och fibernät

Vid utveckling ska kommunen verka för att skapa förutsättningar för snabb bredbandanslutning och ett utbyggt fibernät. Utveckling av fibernätet bör om möjligt samordnas med övrig samhällsutveckling, till exempel utbyggnad av väginfrastruktur.

Samordna teknisk infrastrukturutbyggnad

Vid utveckling ska teknisk infrastruktur samordnas med övrig infrastrukturutbyggnad för att skapa yteffektivitet och god resurshushållning.

Utbyggnad av VA-områden ska utgå från behovsbedömningar

Utbyggnaden av områden för vatten och avlopp ska utgå från gällande behovsbedömningar och följa föreslagen riktning i kommunens vattentjänstplan. Uppkommer nya förutsättningar, bör ställning tas till eventuell revidering av utbyggnadsordning. Tillkommer nya områden ska behovsbedömningar tas fram.

Långsiktig vattenförsörjning ska säkras

Kommunen ska medverka i arbetet med att långsiktigt säkra vattenförsörjningen. Nödvattenplan ska finnas, och beredskapsvattentäkter bör säkerställas. Både reservvatten och nödvatten ska kunna distribueras vid behov. Kommunen ska verka för att det finns erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter och genom planering inte påverka vattentäkter negativt, bland annat genom hänsyn till grundvattennivåer och föroreningsspridning.

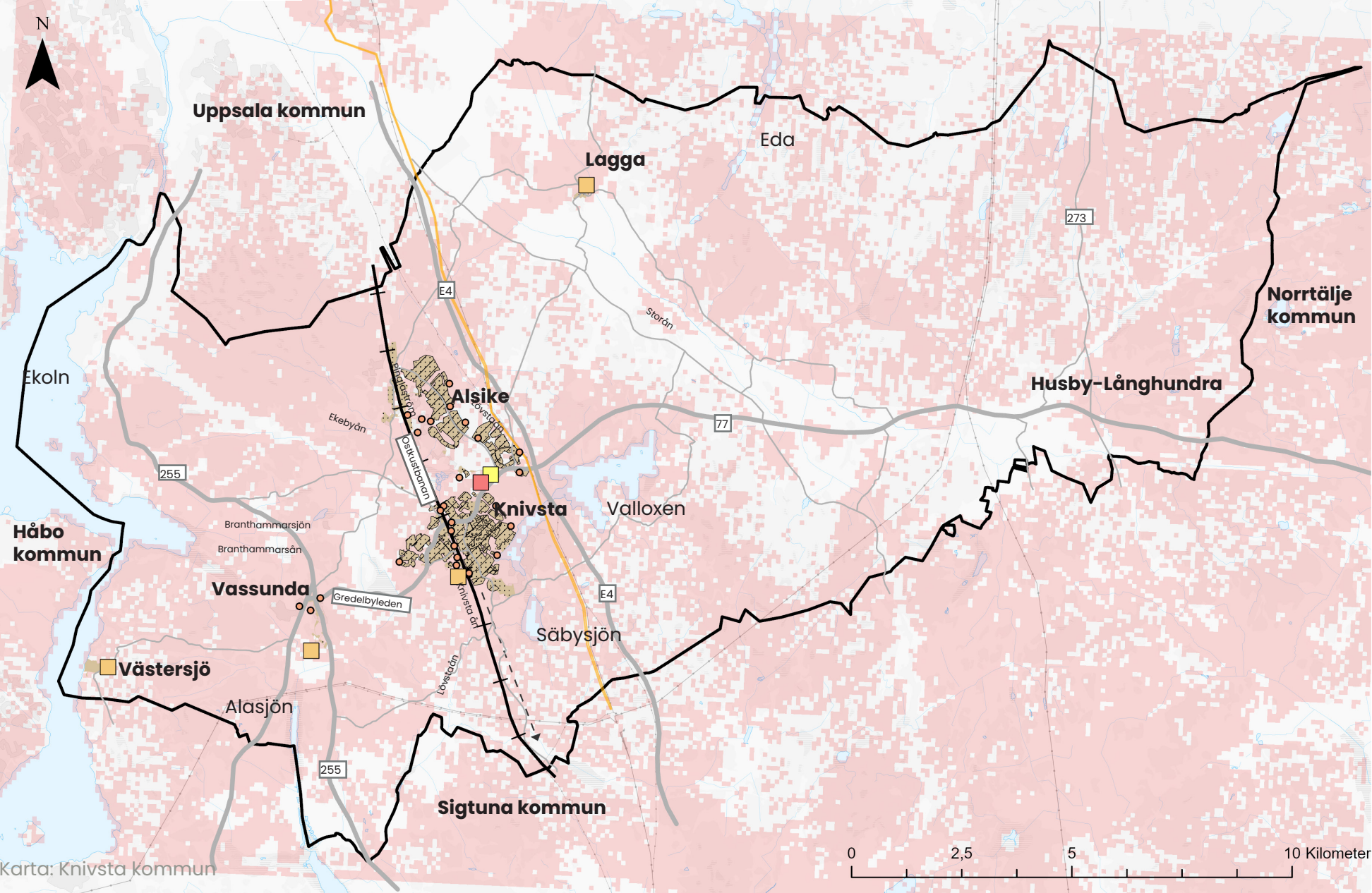
Verka för hållbara och klimatsäkrade anläggningar för vatten och avlopp

Vid utbyggnad av anläggningar för vatten och avlopp ska hållbara lösningar som säkerställer resiliens vid förändrat klimat, resurseffektivitet och kretsloppssystem som omhändertar slam från avloppsvatten till biogas för vidare framställning av el, värme eller drivmedel med mera beaktas.

Verka för goda grundvattennivåer
Grundvattennivåerna ska beaktas och och skyddas mot negativ påverkan vid planering och grundläggning.

Verka för en god dagvattenhantering
Vid nybyggnation och befintlig bebyggelse ska hantering av dagvatten beaktas och ses som en resurs. Dagvattenlösningar ska främst ske genom naturliga, gröna lösningar och vid utveckling ska ytor samt primära och sekundära avrinningsvägar för dagvatten säkerställas. Dagvatten ska om möjligt hanteras både lokalt invid källan och längre nedströms för att åstadkomma bäst hantering.

Verka för minskad andel hårdgjord yta vid utveckling
Andel hårdgjord yta bör begränsas för att minska hastigheterna på ytavrinningen och möjliggöra infiltration.

Teckenförklaring

Verksamhetsområde spillvatten	Fjärrvärmeverk	Pumpstation för spillvatten	Ostkustbanan
Verksamhetsområde dagvatten	Kretsloppspark	Kommande Käppalatunnel	Väg
Verksamhetsområde dricksvatten	Reningsverk	Låg grundvattentillgång	Ny kraftledning

Klimat, hälsa och säkerhet

I detta avsnitt beskrivs klimatanpassning, hälsa och säkerhet som ett intresse. Vidare föreslås riktlinjer för kommunens arbete gällande detta tema. Avsnittet ska läsas tillsammans med utvecklingsförslaget.

Klimatanpassning

För att möta konsekvenserna av ett förändrat klimat behövs långsiktig planering. Det finns olika typer av åtgärder för att minimera de negativa konsekvenserna av ett förändrat klimat. Det handlar framför allt om förebyggande åtgärder, skyddsåtgärder, beredskap och återställande åtgärder.

Klimatanpassning i översiktsplaneringen utgår främst från dessa aspekter; skyfall och översvämning, ras, skred och erosion samt förändrade temperaturer

Skyfall och översvämning

När det faller mycket nederbörd under kort tid så brukar det benämnas skyfall. Skyfall

definieras som minst 50 millimeter regn på en timme eller minst 1 millimeter regn på en minut. Skyfall kan orsaka översvämningar och skador på infrastruktur och bebyggelse. Vidare kan vattendrag och sjöar översvämmas genom höga flöden och vattennivåer, inte nödvändigtvis genom skyfall.

Knivsta kommun har tagit fram en skyfallskartering för att visa på riskområden som finns i kommunen.

Analysen visar på bland annat att infarten från E4:an samt järnvägen i sydlig och nordlig riktning från Knivsta tätort utgör riskområden. Kommunen har även tagit fram översvämningsanalyser över de två vattendrag som rinner genom tätorterna

Knivsta och Alsike. Skyfallskarteringen och översvämningsanalyserna tillsammans med översiktsplanen fungerar som underlag i vidare planering.

Ras, skred och erosion

Risken för ras och skred innefattar framför allt områden i anslutning till vatten. Dessa områden sammanfaller ofta med områden som är utsatta för erosion som till exempel Mälaren, Storån, Brantshammarsjön, Valloxen och Säbysjön.

Generellt är jordlager såsom silthaltiga leror mer benägna för ras och skred, särskilt i kombination med geotekniska förutsättningar och markens lutning. Beroende på ändrade vattenförhållanden i marken, borttagen vegetation, ökad nederbörd och översvämning samt ökad belastning kan riskerna för ras och skred öka. Vegetation längs vattendrag har en positiv effekt för att öka markstabiliteten, även åtgärder för att hantera översvämning och skyfall kan ha positiva effekter för att öka markstabiliteten.

Erosion är en långsammare process där jord och berg förflyttas framför allt längs vattendrag och sjöar.

Förändrade temperaturer

Långvariga värmeböljor förväntas få stor påverkan på människors hälsa och särskilt utsatta grupper är exempelvis äldre, små barn, kronisk sjuka samt fysiskt och psykiskt funktionsnedsatta. En långvarig torka med minskade nederbördsmönster kan påverka tekniska försörjningssystem och enskilda brunnar för exempelvis dricksvatten samt påverka jordbruket genom bland annat minskade skördar och brist på foder till djuren. Även skogsbruket påverkas negativt av långvarig torka genom exempelvis minskad tillväxt, ökad risk för bränder och insektsangrepp.

Träd och grönytor i tillräcklig omfattning är ett sätt att minska effekten av höga temperaturer och att så kallade värmeöar bildas. Detta sker då stor andel hårdgjorda ytor i staden lagrar värme och gör att temperaturen inte sjunker tillräckligt för att ge svalka under natten.

Naturbaserade lösningar

Naturbaserade lösningar för exempelvis klimatanpassning är åtgärder som använder naturens egna funktioner och processer för att hantera effekterna av klimatförändringarna. Genom att skydda, återställa och hållbart

använda ekosystem kan man bygga motståndskraft och samtidigt gynna biologisk mångfald och människors hälsa. Exempel på naturbaserade lösningar är att restaurera våtmarker för vattenreglering, bevara och plantera träd i tätorterna och planera för skyfallsparker, och använda naturnära metoder inom jord- och skogsbruk.

Hälsa och säkerhet

För att skapa goda livsmiljöer är det viktigt att genom långsiktig planering hantera risker genom lämpliga skyddsåtgärder, säkerställa att rådande riktlinjer och regler följs. Risk för människors hälsa och säkerhet i översiktsplaneringen utgår främst från dessa aspekter; buller, transport av farligt gods, förorenad mark och vatten samt miljöfarliga verksamheter.

Buller

Buller är ett folkhälsoproblem och påverkar människors hälsa negativt, bland annat genom sömnproblem och stress. Buller kan uppfattas olika beroende på vem som upplever buller och var någonstans bullret uppfattas. Exempelvis kan ljud färdas långt över öppet vatten medan byggnader och vegetationer har möjlighet att

minska buller. Det finns verksamheter som bullrar sporadiskt över tid medan andra platser och verksamheter bidrar till ett mer konstant ljud.

I Knivsta kommun finns det flera bullerkällor att ta hänsyn till. Större delen av kommunens yta påverkas i olika omfattningar av flygbuller från Arlanda. Andra stora bullerkällor är tågtrafik på Ostkustbanan samt förekomsten av flera större och starkt trafikerade vägar, exempelvis E4:an.

Transporter av farligt gods

I Knivsta kommun utgör Ostkustbanan, E4:an, väg 77 och väg 273 rekommenderade och primära transportleder för farligt gods. Det finns inga rekommenderade sekundära vägar inom kommunen. Vid utveckling ska rådande regler och säkerhetsavstånd som rekommenderas av Trafikverket, myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) eller regionala organ som arbetar med att farligt gods följas.

Förorenad mark och vatten

I Knivsta kommun finns det flera platser med potentiella föroreningar enligt länsstyrelsen, bland annat gamla skrotupplag, deponier,

bilverkstäder, plantskolor, skjutbanor och avloppsreningsverk. Uppdaterad information om förorenade områden finns tillgänglig i Länsstyrelsens så kallade EBH-stöd (efterbehandlingsstöd).

Andra förekommande föroreningar är polyklorerade bifenyler (PCB) och per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS). Det senare är ett samlingsnamn för flera föroreningar, varav några är mycket skadliga för hälsan och miljön. Det härrör ofta från användning av brandsläckningsmedel med mera.

Effekterna av klimatförändringar i flöde och grundvattennivåer kan leda till ökad rörlighet hos föroreningarna, som transporteras via dagvatten, ytvatten eller grundvatten ut i olika vattensystem. Mikroplaster är ett exempel på en sådan förorening.

Miljöfarlig verksamhet

I Knivsta kommun finns ett antal miljöfarliga verksamheter som kan medföra störningar för människors hälsa och miljö. Dessa kategoriseras i A-, B-, C- och U-verksamheter utifrån bland annat verksamhetens omfattning och risken för negativ påverkan de utgör.

I Knivsta kommun finns det en verksamhet som faller inom Sevesolagstiftningen, nämligen Olunda

bergtäkt. Sevesolagstiftningen beskriver åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för Sevesoanläggningar gällande kemikalie- och sprängämneshantering.

För miljöfarliga verksamheter finns det ett antal tillståndspliktiga (B) verksamheter och ett antal verksamheter som har anmälningsplikt (C). Bensinstationer är generellt C-verksamheter enligt miljöbalken, beroende på mängden bränsle de omsätter. Vidare finns det flera miljöfarliga verksamheter som är så kallade U-verksamheter som inte är anmälnings- eller tillståndspliktiga.

Tillståndspliktiga verksamheter i Knivsta kommun:

- Habia Teknofluor
- Knivsta avloppsreningsverk
- Knivsta Ureaanläggning
- Knivstaverket (värmeverket)
- Lignin Industries
- Olunda bergtäkt
- Prezero Recycling

Foto: Knivsta kommun, Ostkustbanan

Riktlinjer för klimat, hälsa och säkerhet

Risk för markföroreningar ska beaktas

Vid utveckling ska markens beskaffenhet utifrån geotekniska risker och föroreningar utredas. Vid konstaterad förekomst av förorenad mark ska en bedömning ske om marken fortfarande anses lämplig för ändamålet och vilka saneringsåtgärder som i så fall behöver vidtas.

Vid utveckling beakta möjligheten att klimatsäkra befintlig bebyggelse

Vid utveckling och planläggning ska ny bebyggelse och infrastruktur inte försvåra eventuella kommande skyddsåtgärder för befintlig bebyggelse och om möjligt minska negativ påverkan av klimatförändringar.

Minska och motverka negativa effekter av översvämning

Vid utveckling ska risker för översvämning beaktas. Ny infrastruktur och samhällsviktiga funktioner bör placeras ovanför nivån för

ett beräknat högsta beräknade flöde samt en grundläggningsnivå över 2,7 meter över Mälaren. Färdig golvnivå vid ny bebyggelse ska klara dessa nivåer. Om undantag görs från detta ska särskilda åtgärder vidtas för att hantera och minimera eventuella negativa konsekvenser.

Minska och motverka negativa effekter av skyfall

Vid utveckling ska avrinningsvägar och översvämningsbara ytor bevaras och nya tillskapas för att säkra tillkommande och befintlig bebyggelse samt infrastruktur från negativa effekter av skyfall. Där det är möjligt ska naturliga lågpunkter och stråk för översvämning bevaras och stärkas. Ytor för hantering av skyfall bör eftersträva multifunktionell användning, exempelvis avseende dagvattenfördröjning. Ny infrastruktur och samhällsviktiga funktioner bör placeras med 0,2 meter marginal till nivå färdigt golv vid skyfall med återkomsttid på 200 år. För enstaka byggnader kan en återkomsttid på 100 år anses lämpligt.

Verka för att minska effekterna av värmeöar

Vid utveckling ska behov av åtgärder för att minska effekterna av värmeöar identifieras. Möjligheterna att tillföra fler träd som bidrar till skugga, samt grönytor ska beaktas för att reducera effekterna av värmeöar.

Risk för ras, skred och erosion ska beaktas

Vid utveckling av områden där det finns risk för ras, skred och erosion ska utredningar som karteringar och förebyggande stabilitetsåtgärder utföras.

Planera och verka för ett mer resiliент samhälle

Genom fysisk planering verkar kommunen för ett mer resiliент samhälle där samhällsviktiga funktioner skyddas. Det gäller bland annat strategisk placering av infrastruktur, vatten, avlopp, el och värme. Vid planering ska framkomligheten för räddningstjänst och annan viktig verksamhet beaktas. Vidare ska aspekter som krisberedskap och säkerhet beaktas och hanteras inom den fysiska planeringen.

Planera för hälsosamma livsmiljöer med hänsyn till buller, luft- och vattenföroreningar

Bebyggelse ska planeras så att det inte uppstår besvär med hänsyn till människors hälsa kopplat till buller, luft- och vattenföroreningar. Kommunen ska verka för en utveckling som ger bland annat bostäder, skolor, rekreationsområden en god ljudmiljö och möjliggöra tysta områden. Vid utveckling ska kommunen beakta luft- och vattenföroreningar och utreda för att identifiera förbättringsåtgärder.

Beakta säkerhetsavstånd till kraftledning

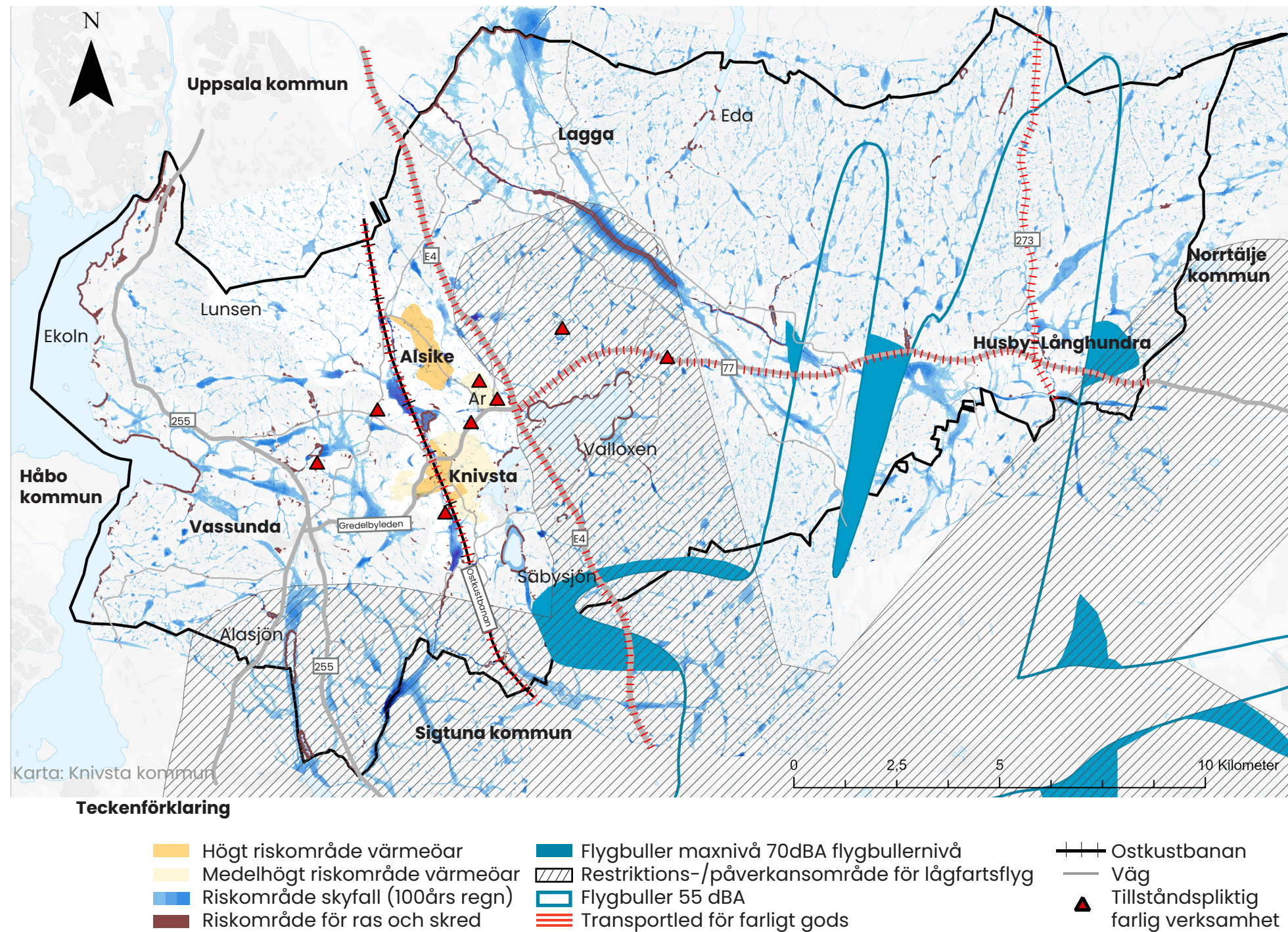
Kommunen ska ta hänsyn till magnetfält och annan negativ påverkan vid planering av bebyggelse vid befintliga och planerade stamnätsledningar. En speciellt stor hänsyn för risker och säkerhetsavstånd till ledningsnätet ska tas vid lokalisering av skolor, förskolor, bostäder eller verksamheter. Vid planläggning ska nödvändigt utrymme för exempelvis transformatorstationer finnas.

Risker som transporter av farligt gods medför ska beaktas

Vid utveckling av bebyggelse utmed transportleder för farligt gods ska bland annat länsstyrelsens riktlinjer beaktas om skyddsavstånd. Om riktlinjer och riktvärden inte kan hållas, bör en riskanalys tas fram för att klargöra vilka skyddsåtgärder som kan bli nödvändiga för att planerad markanvändning ska bedömas som lämplig.

Planera med hänsyn till riskerna längs med Ostkustbanan

Rådande riktlinjer om bland annat skyddsavstånd, urspärning- och suicidrisk ska beaktas vid utveckling. Vid konflikt mellan riktvärden och förslag till mark- och vattenanvändning ska utvecklingen kunna motiveras med andra hållbarhetsaspekter, som till exempel överbrygga barriärer samt utveckling av kollektivtrafikhäna bebyggelse. Analyser ska genomföras och riskreducerande åtgärder vidtas för att säkerställa en säker och trygg miljö.

Riksintressen

I detta avsnitt redovisas de riksintressen som finns inom Knivsta kommun och Knivsta kommuns ställningstagande gällande riksintressens hänsyn och bevarande.

Naturmiljö

Inom Knivsta kommun finns det fyra riksintressen för naturvård, Hönsgårde, Kungshamn-Morga, Lagga och Valloxenområdet. Vidare finns det natura 2000-områden i kommunen som har samma bevarandestatus som andra riksintressen för naturmiljön. I Knivsta kommun finns det tre Natura 2000-områden, Morga, Rickebasta alsumpskog och Sävjaån-Funbosjön.

Hönsgårde

Landskapsform

Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Värdebedömning

Hönsgårde är ett mindre område som ligger öster om Knivsta tätort i närheten av Husby-Långhundra. Området består av

naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnande arter som backsippa, kattfot, ormrot, darrgräs och fältgentiana samt ett flertal vaxskivlingar och fingersvampar.

Förutsättningar för bevarande

Naturvårdsinriktad betesdrift. Restaurering av igenvuxna delar. Områdets värden kan påverkas negativt av upphörd eller vikande skötsel av naturbetesmarker, tillförsel av näringsämnen och gifter, igenväxning, plantering av träd eller energigrödor på jordbruksmark, bebyggelseexploatering, täkt, dikning.

Områdets huvuddrag

Hönsgårde ligger längs den vikingatida Långhundraleden. I dalbotten ligger den tidvis översvämmade föredetta Mälstasjön

med anslutande betade moränbackar. I anslutning till moränkullarna ligger ett flertal fornlämningar. I området finns flera naturtyperna som till exempel sötvattenstrandäng och annan träd- och buskbärande hagmark. Växtsamhällena är art- och individrika och inslaget av örter i växtsamhällena är stort.

Ställningstagande

Översiktsplanen redogör för hur naturmiljöer som Hönsgårde ska tas hänsyn till vid utveckling. Vidare tydliggörs området i utvecklingsinriktningskartan som redogör platsen som viktig ur både ett natur- och friluftslivsperspektiv. Tillsammans med hänsynsriktlinjer gällande natur, friluftsliv och areella näringar anses riksintresset tillgodosett.

Kungshamn- Morga

Landskapsform

Sprickdalslandskap

Värdebedömning

Området Kungshamn-Morga hör till Uppsalatraktens mest värdefulla större landskapsavsnitt. Området är ett naturreservat och är ett representativt odlingslandskap i herrgårdsmiljö kring Krusenbergs. Området karaktäriseras av träd- och buskbevaxta

betesmarker, ängsmark, åkermark, barr- och lövskog samt betade sötvattensstrandängar. Området är, utöver att vara ett naturreservat, klassat som ett tillsynsområde enligt 11 kap. 12§ PBL, enligt förordnande av länsstyrelsen. Det innebär att alla fattade bygglovsbeslut inom det geografiska avgränsade området ska tillsändas länsstyrelsen för prövning.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av upphörd eller vikande skötsel av åkermark, naturbetesmark och landskapselement, tillförsel av näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker, igenväxning, plantering av träd och energigrödor på jordbruksmark, bebyggelseexploatering, täkt, nydikningar.

Områdets huvuddrag

Området präglas av den skogklädda Uppsalaåsen, av hagar och lövdungar. Åsens strand längs Ekoln är mestadels brant och grovgrusig, men i några vikar finns långsluttande sandstränder. Sluttningarna ned mot Ekoln är botaniskt mycket rika. Skogs-

och åkermarkerna den närmaste kilometern öster och sydost om åsen är till stor del sandiga och mestadels flacka eller jämnt lutande. Hydrologiskt intressanta är de ett par meter djupa dränerande ”slukhål” som ligger ute i sandåkrarna. Skogen domineras av barrskog. Tallbestånden på åsen är delvis gamla och grova. Berget längs stranden i söder är bevuxet med hållmarkstallskog och längre ned med ädellövträd.

I anslutning till Krusenbergs ligger ett representativt odlingslandskap i herrgårdsmiljö med mycket lång kontinuitet. Landskapet präglas av träd- och buskbevuxna, delvis betade, betesmarker, mindre åkrar och betade sötvattenstrandängar.

Ställningstagande

Översiktsplanen redogör för hur naturmiljöer som Kungshamn-Morga ska tas hänsyn till vid utveckling. Tillsammans med övriga skydd och intressen i området anses riksintresset tillgodosett.

Lagga

Landskapsform

Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Värdebedömning

Välhävdat beteslandskap av mellanbygdskaraktär med naturbetesmarker med mycket rik torrängsflora och med kontinuitet i hävden.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt traditionell jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar, naturbetesmarker och landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av upphörd eller vikande hävd av naturbetesmarker, tillförsel av näringsämnen och gifter, igenväxning, plantering av träd eller energigrödor på jordbruksmark, bebyggelseexploatering, täkt, dikning.

Områdets huvuddrag

Området karaktäriseras av ett småbrutet jordbruksmarkerna runt byarna Norrby och Säby på en höjdsträckning av berg och morän i Storåns dalgång och omges av vidsträckta åkermarker. Naturbetesmarkerna utgörs mestadels av torräng med örtrik vegetation, men även fattigare, hedliknande partier finns. Området är beteshävdat. Området är även kulturhistoriskt intressant med ett antal stengärdesgårdar, odlingsrösen och spår

efter äldre åkrar. På udden längst norrut i området ligger ett större gravfältsområde med stensättningar i välbevarat skick.

Ställningstagande

Översiktsplanen redogör för hur naturmiljöer som Lagga ska tas hänsyn till vid utveckling. Området är utpekade som landsbygd och innefattar en småskalig utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Riksintresset beskriver vikten av att fortsatt jordbruksdrift vilket mark- och vattenanvändningen inte motsäger. Tillsammans med hänsynsriktlinjer gällande natur, friluftsliv och areella näringar anses riksintresset tillgodosett.

Valloxenområdet

Landskapsform

Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Värdebedömning

Representativt herrgårdslandskap i mellanbygd med småbruten karaktär med åkrar, betesvallar, naturbetesmarker och lummiga moränholmar och brynzoner.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt traditionell jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering

av igenvuxna ängar, naturbetesmarker och landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av upphörd eller vikande hävd av naturbetesmarker, tillförsel av näringsämnen och gifter, igenväxning, plantering av träd eller Salix på jordbruksmark, bebyggelseexploatering, täkt och dikning.

Områdets huvuddrag

Området utgörs av sjön Valloxen samt det kringliggande området med växlande och lummigt herrgårdslandskap. Karakären på landskapet är småbrutenhet med åkrar, betesvallar, naturbetesmarker och skogsdungar. Växtsamhällena i Valloxenområdet är på sina håll art- och individrika.

Ställningstagande

Översiktsplanen redogör för hur naturmiljöer som Valloxenområdet ska tas hänsyn till vid utveckling. Området är utpekade som landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Riksintresset beskriver värdet av fortsatt jordbruksdrift, vilket mark- och vattenanvändningen inte motsäger. Tillsammans med hänsynsriktlinjer gällande natur- och kultur värden och areella näringar anses riksintresset tillgodosett.

Tall vid Valloxen. Foto: Knivsta kommun

Morga – Natura 2000-område

Området ligger vid Mälarens strand och består av Natura 2000-naturtyperna klippvegetations på silikatrika bergsluttningar samt västlig taiga. Området är småkuperat och rikt på block och rundslipande hällar. På vissa höglänta platser är nivskillnaden stor, med hällmarksbranter ner mot vattnet. Skogen är av blandskogskaraktär med till exempel tall och ek. I fältskiktet finns bland annat tjärblomster, natt och dag, kärleksört samt diverse ris såsom ljung, lingon och blåbär.

Ställningstagande

Området bedöms inte påverkas av översiktsplanen då ingen utveckling föreslås på platsen.

Rickebasta Alsumpskog – Natura 2000-område

Området utgörs av en alsumpskog i en uppodlad dalgång. I alsumpskogen finns relativt opåverkad natur, som visar hur stora delar av Uppsalaslättens dalgångar kan ha sett ut före historiska perioder av uppodling. Områdets värde ligger i dess långa lövskogskontinuitet och orördhet, här finns träd som till exempel klibbal, björk och hägg. Albeståndet, som i delar av kärret är

gammalt och grovt, står på höga och kraftiga socklar. Skogen är snårig och död ved förekommer rikligt. Sumpskogen har mycket högt bevarandevärde då den är starkt hotad skogstyp.

Ställningstagande

Området bedöms inte påverkas av översiktsplanen då ingen utveckling föreslås på platsen.

Sävjeån–Funbosjön – Natura 2000-område

Vattenområdet består av flera sjöar däribland Funbosjön och ett flertal åar som till exempel Sävjeån. Funbosjön är en eutrof, fiskrik slättlandssjö och även en av de artrikaste sjöarna i mellersta Sverige. I sjösystemet finns uter och de sällsynta fiskarna asp, nissöga och stensimpa. Sävjaån med biflöden är en av de få åarna i Uppland utan vandringshinder för fisk.

Ställningstagande

Vattenområdet bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området är utpekade som landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden. Storån utgör även en vattenförekomst som

enligt miljö kvalitetsnormerna för vatten ska inneha god status senast år 2033. Arbete med att förbättra miljö kvalitetsnormerna för vatten för Storån skulle kunna stärka dess värden som ett Natura 2000-område.

Ek vid Kungshamn–Morga. Foto: Knivsta kommun

Kulturmiljö

Inom Knivsta kommun finns det fyra riksintresseområden för kulturmiljövården, Alsike, Landskapet kring Valloxen och Säbysjön, Långhundraleden samt Vassunda.

Alsike (C40B)

Motivering

Herrgårdslandskap och kommunikationsmiljöer som tillsammans med odlingslandskap, kyrkomiljö och bymiljöer speglar kontinuitet i bebyggelse och kommunikationsmönster från järnåldern till modern tid.

Uttryck för riksintresset

Alsike är ett herrgårdslandskap invid en betydelsefull forntida och medeltida kommunikationsled med ett flertal arkitektur- och bebyggelsehistoriska intressanta herrgårdsmiljöer. I riksintresset ingår bytomter vid Morga med yngre järnåldersgravfält, herrgårdarna Fredrikslund, Hagelstena, Krusenbergs. Kungshamn och Rickebasta med bebyggelse från 1600-1800-talen samt underlydande torp och gårdar.

I området ingår även andra platser som fornborgen vid Morga, båtgravfältet vid Tuna och andra gravfält, ett system av hålvägar vid Flottsund och den gamla huvudvägen mellan

Uppsala och Stockholm, Alsike medeltida kyrka med prästgård samt byarna Tuna och Årby med 1800-tals bebyggelse.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området är utpekatsom landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Översiktsplanen har identifierat kulturhistoriska värdefulla helhetsmiljöer inom riksintresset och riktlinjer har tagits fram i hur hänsyn ska tas till dessa. Dessa identifierade kulturmiljöer bör ses som riksintressets kärnområden, och genom utpekandet av dem så anses riksintresset tillgodosett.

Landskapet kring Valloxen och Säbysjön (C45)

Motivering

Fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som tillsammans med sockencentrum, kyrkomiljö, herrgårdsmiljö och kommunikationsmiljö ovanligt tydligt och pedagogiskt visar bebyggelsens förändring från förhistorisk till historisk tid.

Uttryck för riksintresset

Landskapet kring Valloxen och Säbysjön har en framträdande koncentration av äldre järnåldersgravfält som tillsammans med yngre

gravfält visar bebyggelsens förändring från förhistorisk till historisk tid. Herrgårdslandskap med flera herrgårdar som är representativ och välbevarad från 1600-, 1700- och 1800-talet. Gårdarnas torp är karaktäristiskt belägna på moränmarker i bygdens ytterområden.

I området finns en unik välbevarad typmiljö vid Framnäs samt Knivsta medeltida kyrka. I området finns ett antal järnåldersgravfält med resta stenar, yngre gravfält intill avhysta bytomter, rester av medeltida sätesgård vid Ledingenäs, herrgårdarna Eggebyholm, Kvallsta, Ledinge, Noor och Vallox-Säby med bebyggelse från 1600- till 1800-talen samt underlydande torp.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området är utpekatsom landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Översiktsplanen har identifierat kulturhistoriska värdefulla helhetsmiljöer inom riksintresset och riktlinjer har tagits fram i hur hänsyn ska tas till dessa. Dessa identifierade kulturmiljöer bör ses som riksintressets kärnområden, och genom utpekandet av dem så anses riksintresset tillgodosett.

Långhundraleden (C41)

Motivering

Forntida betydande kommunikationsmiljö och fornlämningsmiljö med ett stort antal fornlämningar från framför allt yngre järnålder som tillsammans med odlingslandskap, herrgårdsmiljö, torp och bymiljö tydligt speglar områdets historiska utveckling.

Uttryck för riksintresset

Sävjaåns och Storåns dalgång är ett odlingslandskap med betydelsefulla kulturlandskapet från forntiden där Långhundraleden utgjorde en viktig kommunikationsled från Uppsala och söderut mot havet under förhistorisk tid. Området har ett rikt innehåll av fornlämningar, av vilka Broborg är en av de tydligaste lämningarna, samt medeltidsminnen av rikspolitisk betydelse. Området har en välbevarad socialhistorisk intressant bebyggelsestruktur från tiden före 1800-talet. I riksintresset återfinns en koncentration av järnåldersgravfält som tillsammans med yngre gravfält visar på bebyggelsens kontinuitet från förhistorisk tid till idag.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås

i översiktsplanen. Området är utpekatsom landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Översiktsplanen har identifierat kulturhistoriska värdefulla helhetsmiljöer inom riksintresset och riktlinjer har tagits fram i hur hänsyn ska tas till dessa. Dessa identifierade kulturmiljöer bör ses som riksintressets kärnområden, och genom utpekandet av dem så anses riksintresset tillgodosett.

Vassunda (C46)

Motivering

Odlingslandskap, fornlämningsmiljöer och bymiljöer utmed en kommunikationsmiljö som varit i bruk sedan järnålder. Utgör tillsammans med kyrkomiljö och sockencentrum en väl sammanhållen miljö.

Uttryck för riksintresset

Vassunda är ett odlingslandskap med ett rikt innehåll av fornlämningar och bebyggelse i anslutning till en förr betydelsefull kommunikationsled. I riksintresset ingår äldre järnåldersgravfält och stora stensträngssystem, yngre gravfält intill flertalet byar, runstenar utmed vägen mellan Tibble och Skottsila, Vassunda medeltidskyrka med tillhörande byggnader samt bebyggelse från 1700- och 1800-talet i Gurresta, Skottsila och Tibble.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området är utpekatsom landsbygd och innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden och karaktär. Översiktsplanen har identifierat kulturhistoriska värdefulla helhetsmiljöer inom riksintresset och riktlinjer har tagits fram i hur hänsyn ska tas till dessa. Dessa identifierade kulturmiljöer bör ses som riksintressets kärnområden, och genom utpekandet av dem så anses riksintresset tillgodosett.

Vassunda kyrka. Foto: White

Friluftsliv

Inom Knivsta kommun finns det två riksintresseområde för friluftslivet. Norra Mälaren samt nedre delarna av tillflödena Fyrisån och Hågaån utgör riksintresse för friluftslivet. Ekoln utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet

Norra Mälaren samt nedre delarna av tillflödena Fyrisån och Hågaån

Området hyser stora värden för friluftslivet och turism genom omgivande stränder, värdefulla landområden kopplade till sjön, värdefulla kultur- och naturlandskap och anläggningar för friluftslivet.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området sammanfaller med andra intressen och värden, bland annat för naturvård, natura 2000 och kulturmiljövård. Större delar av området är utpekade som landsbygd, vilket innefattar en organisk utveckling av hänsyn till områdets värden. Vidare är en del av området utpekade som natur där kultur- och naturmiljö ska värnas specifikt samt friluftslivet.

Ekoln

Området är ett riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området sammanfaller med andra intressen och värden, bland annat för naturvård, natura 2000 och kulturmiljövård. Större delar av området är utpekade som landsbygd, vilket innefattar en organisk utveckling med hänsyn till områdets värden.

Yrkesfiske

Inom Knivsta kommun finns det ett riksintresse för yrkesfiske, Mälaren.

Mälaren

I riksintesseområdet för yrkesfiske ingår hela Mälaren. Mälaren är Sveriges tredje största sjö och är mycket rik på öar, fjärdar och vikar. I Mälaren förekommer drygt trettio olika fisk- och kräftarter, varav minst sex arter som är betydelsefulla inom yrkesfisket, nämligen gös, siklöja, gädda, abborre, ål och signalkräfta.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas i större utsträckning av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Området sammanfaller med andra intressen som exempelvis riksintressen för friluftslivet samt skyddade områden på land. Området pekas ut som vatten i översiktsplanen och vid utveckling ska hänsyn tas till möjligheten att bedriva yrkesfiske i Mälaren.

Livboj vid strand invid Mälaren.
Foto: Knivsta kommun

Kommunikationer

Inom Knivsta kommun finns det tre riksintressen inom kommunikationer, Europaväg 4 (E4), ostkustbanan, Arlanda flygplats.

Europaväg 4

Europaväg 4 (E4) ingår i det av EU utpekade TEN-T (Trans European Transport Network). E4:an utgör ett viktigt stråk internationellt, nationellt, regionalt och i viss utsträckning lokalt. Vägen sträcker sig genom Sverige, från Helsingborg till Haparanda. Genom Knivsta kommun sträcker sig vägen i en nord/sydlig riktning, drygt 14 kilometer.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas negativt av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Översiktsplanen redogör för riksintressets värde och behov av åtgärder för att säkerställa dess funktion. Vägen utgör en viktig länk för långväga transporter samt dagligt resande och arbetspendling. Riktlinjer har tagits fram som beaktar vägen och vilken hänsyn som ska tas vid utveckling invid den.

Ostkustbanan

Ostkustbanan ingår i TEN-T nätet och det strategiska godsnetet. Ostkustbanan är också central för långväga persontransporter till och från norra Sverige. Därtill är banan, särskilt mellan Stockholm och Uppsala viktig för dagligt resande och arbetspendling. Banan sträcker sig mellan Stockholm och Sundsvall.

Ställningstagande

Riksintresset bedöms inte påverkas negativt av den utveckling som föreslås i översiktsplanen. Översiktsplanen redogör för riksintressets värde och behov av åtgärder för att säkerställa dess funktion. Vidare redogör översiktsplanen för den hänsyn som behöver tas till järnvägen, bland annat gällande buller och suicidrisk.

Utbyggnaden av Ostkustbanan med två nya spår samt en ny tågstation i Alsike anses stärka riksintresset.

Översiktsplan 2035 med utblick till 2050

Arlanda

Arlanda utgör riksintresse för kommunikationer vilket innebär att flygplatsen skall skyddas från åtgärder som påtagligt kan hindra eller försvåra verksamheten. Knivsta kommun berörs genom flygplatsens influensområde och det innefattar bland annat områden som påverkas av flygbuller och olika typer av skyddsområden som ska säkerställa hinderfrihet för flygtrafiken.

Runt flygplatsen och tillhörande radioanläggningar finns tre olika typer av skyddsområden:

- Hinderbegränsade ytor närmast flygplatsen som garanterar hindersfri höjd för flyg. Detta gäller både fasta byggnader men även tillfälliga konstruktioner som exempelvis lyftkranar.
- Procedurområde som täcker ett större område kring flygplatsen. Inom detta område säkerställs att flyg kan följa på förhand bestämda procedurer vid start och landning.

- MSA-tytor (Minimum Sector Altitude) består av en cirkel med radien på 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Denna yta täcker den höjd som krävs för att flygplan ska genomföra inflygningar för säker landning.

För föremål och byggnader som är högre än 20 meter ska lokalisering prövas av berörda flygplatser samt Luftfartsverket, då byggnationen kan komma att påverka luftfarten. Föremål som är 45 meter eller högre över mark- och vattenytan måste enligt Transportstyrelsens föreskrifter markeras då de kan utgöra en fara för luftfarten

Enligt riksintressepreciseringen för Arlanda flygplats har påverkansområden för lågfartsflyg införts. Inom en sådant område får inga befintliga tätorter växa eller nya tätorter tillkomma.

Ställningstagande

Översiktsplanen föreslår en mark- och vattenanvändning som anses lämplig i relation till influensområdet för Arlanda, exempelvis mark- och vattenanvändningar som verksamheter, jord- och skogsbruk samt infrastruktur.

Bostäder har lyfts som mindre lämplig markanvändning i relation till intresset. Genom riktlinjer och beskrivande texter anses riksintresset tillgodosett.

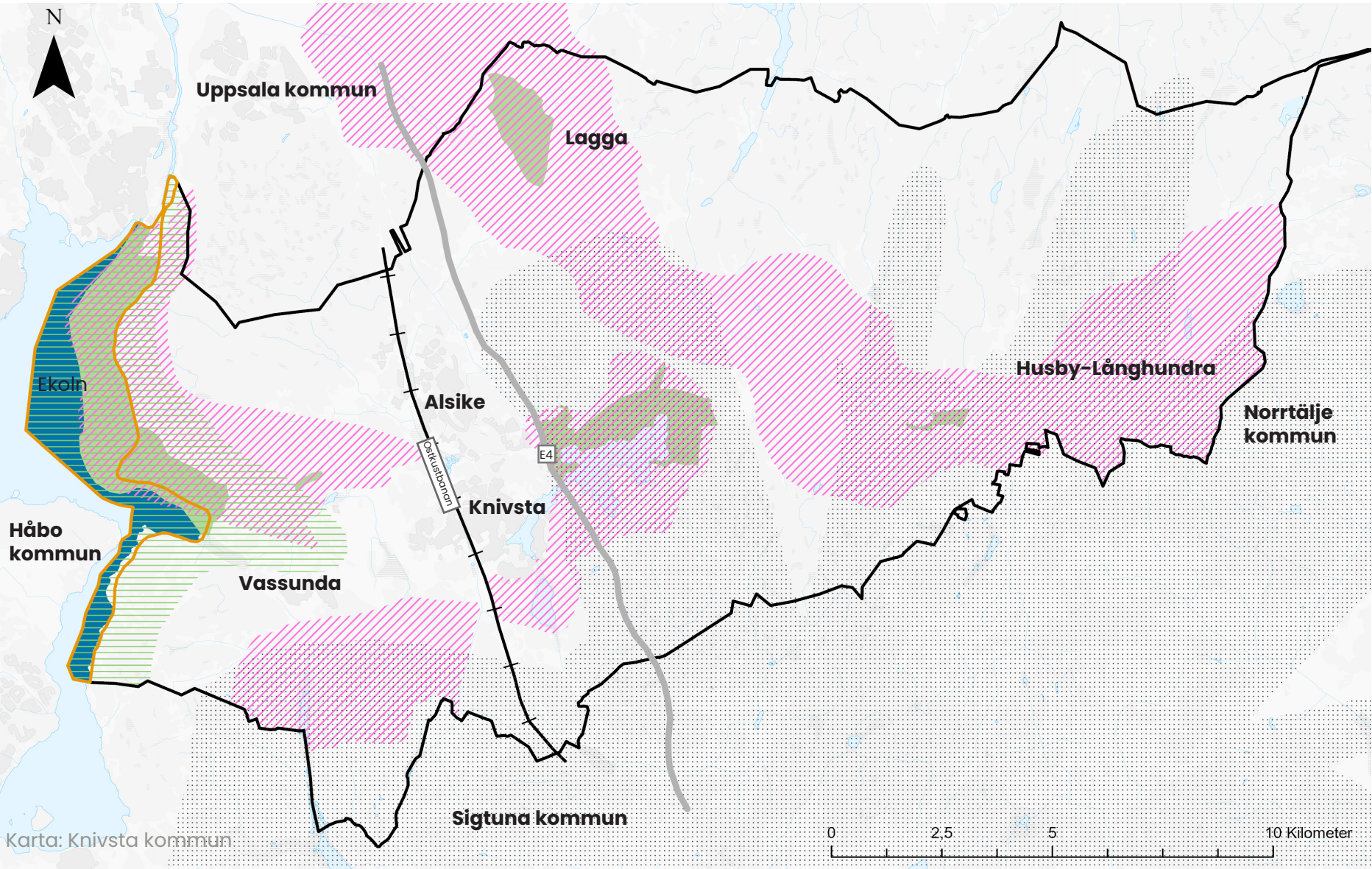
Totalförsvaret

Riksintresset för totalförsvarets militära del i Knivsta kommun berörs av riksintressena Uppsala övningsflygplats samt väderradar Arlanda. Området berör en större del av kommunen. Riksintressena har en omgivningspåverkan i form av krav på hinderfrihet som berör kommunen. Redovisningen av riksintressena omfattar således influensområden i form av stoppområde för höga objekt och influensområde för väderradar.

Samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el utgör riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Ställningstagande

I vidare planering ska hänsyn till riksintresset tas. Säkerhetsavstånd till transmissionsnätetes infrastruktur ska beaktas. Genom riktlinjer och beskrivande texter anses riksintresset tillgodosett.

Karta: Knivsta kommun

Teckenförklaring

Riksintresse rörligt friluftsliv	Riksintresse för kulturmiljövården	Riksintresse ostkustbanan
Riksintesse friluftsliv	Influensområde för Arlanda	Riksintesse E4
Riksintesse naturvård	Riksintesse för yrkesfiske	

